

LOKALNI AKCIONI PLAN ZAPOŠLJAVANJA za 2015. GODINU

GRAD SUBOTICA

Суботица
Szabadka
Subotica

Januar, 2015.

SADRŽAJ

SADRŽAJ	2
LISTA AKRONIMA	3
UVOD	4
SITUACIONA ANALIZA.....	6
STANJE I TOKOVI NA LOKALNOM TRŽIŠTU RADA	19
MAPIRANJE ZAINTERESOVANIH STRANA U PROCESU IZRADE LOKALNOG AKCIONOG PLANA ZAPOŠLJAVANJA	39
SWOT ANALIZA.....	43
AKCIONI PLAN ZAPOŠLJAVANJA ZA 2015. GODINU	45

LISTA AKRONIMA

LS	-	Lokalna samouprava
NSZ	-	Nacionalna služba za zapošljavanje
LSZ	-	Lokalni savet za zapošljavanje
MSP	-	Mala i srednja preduzeća
APV	-	Autonomna pokrajina Vojvodina
RS	-	Republika Srbija
OSI	-	Osobe sa invaliditetom
NVO/OCD	-	Organizacija civilnog društva
KZM	-	Kancelarija za mlade
NAPZ	-	Nacionalni akcioni plan zapošljavanja
ECR	-	Edukativni centar Roma
RRA	-	Regionalna razvojna agencija

UVOD

Nakon uspešne realizacije Lokalnog akcionog plana zapošljavanja za 2011. godinu zahvaljujući i tome je otvoreno 56 novih radnih mesta, Lokalnog akcionog plana zapošljavanja za 2012. godinu putem koga je 99 naših nezaposlenih sugrađana pronašlo zaposlenje, Lokalnog akcionog plana zapošljavanja za 2013. godinu putem koga je zaposleno 127 sugrađana, Lokalnog akcionog plana zapošljavanja za 2014. godinu putem koga je zaposleno 113 sugrađana, Savet za zapošljavanje grada Subotice je pristupio izradi dokumenta za 2015. godinu. Lokalni akcioni plan zapošljavanja za grad Suboticu za 2015. godinu predstavlja osnovni instrument sprovođenja aktivne politike zapošljavanja na lokalnom nivou u 2015. godini. Njime se definišu ciljevi i prioriteta politike zapošljavanja na lokalnom nivou i utvrđuju programi i mere koje će se realizovati kako bi se dostigli postavljeni ciljevi i omogućilo održivo povećanje zaposlenosti.

Ovaj dokument, usklađen je sa postojećim nacionalnim dokumentom zapošljavanja – Nacionalnim akcionim planom zapošljavanja (u daljem tekstu NAPZ) za 2015. godinu.¹ Pravni osnov za utvrđivanje NAPZ predstavlja Zakon o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti («Službeni glasnik RS», broj 36/09 i 88/10) kojim je definisano sprovođenje aktivne politike zapošljavanja i utvrđena obaveza izrade Nacionalnog akcionog plana zapošljavanja na godišnjem nivou. NAPZ predstavlja operacionalizaciju Nacionalne strategije zapošljavanja za period 2011–2020. godine („Službeni glasnik RS”, broj 37/11), a u izradi ovog dokumenta i definisanju ciljeva i prioriteta politike zapošljavanja učestvovali su socijalni partneri, relevantne institucije i ostale zainteresovane strane.

Lokalni akcioni plan zapošljavanja za Suboticu za 2015. godinu usklađen je i sa drugim relevantnim dokumentima na lokalnom, pokrajinskom i republičkom nivou: Pokrajinskim akcionim planom zapošljavanja, Programom za poboljšanje stanja u oblasti privrede, preduzetništva i zanatstva u AP Vojvodini,² Pokrajinskim akcionim planom politike za mlade,³

¹ Izvor: <http://www.minrzs.gov.rs/lat/dokumenti/zaposljavanje/plan-zaposljavanja> (20.01.2015.)

² Izvor: http://www.spriv.vojvodina.gov.rs/images/DOKUMENTI/zajednicki/program_poboljsanja_novi.pdf (20.01.2015.)

³ Izvor: http://www.omladina.info/docs/akcioni_plan.pdf (20.01.2015.)

Strategijom karijernog vo enja i savetovanja u Republici Srbiji⁴ i Nacionalnom strategijom za poboljšavanje položaja žena i unapre ivanje rodne ravnopravnosti u Republici Srbiji,⁵ kao i sa Strategijom lokalnog održivog razvoja grada Subotice za period 2013-2022. godine.⁶

U definisanje i izradu lokalnog akcionog plana zapošljavanja za Suboticu za 2015. godinu bili su uklju eni socijalni partneri, predstavnici relevantnih institucija i drugi lokalni akteri zapošljavanja, sa ciljem svestranog sagledavanja problematike zapošljavanja i stvaranja mogu nosti za kvalitetniju realizaciju planiranih programa i mera zapošljavanja na lokalnom nivou.

U 2015. godini Grad Subotica se opredeljuje da e 100% planiranih sredstava za realizaciju mera aktivne politike zapošljavanja plasirati u meru Javnih radova.

⁴ Izvor: http://www.nsz.gov.rs/live/digitalAssets/1/1336_skvis_strategijakarijernog.pdf (20.01.2015.)

⁵ Izvor: http://www.ombudsman.rodnaravnopravnost.rs/attachments/013_NACIONALNA%20STRATEGIJA%20ZA%20P%20OBOLJ%20ANJE%20POLO%20C5%BDABA%20C5%BDENA%20I%20UNAPRE%20C3%90IVANJE%20R%20ODNE%20RAVNOPRAVNOSTI.pdf (20.01.2015.)

⁶ Izvor: http://www.subotica.rs/documents/slor/slor_sr.pdf (20.01.2015.)

SITUACIONA ANALIZA

Geografski položaj

Grad Subotica nalazi se na severu Republike Srbije, uz granicu sa Republikom Maarskom, na 46° 05' 55" severne geografske širine i 19° 39' 47" isto ne geografske dužine. Grad je povezan sa starim letovalištem i jezerom Pali. Grad Subotica sa okolnim naseljima na osnovu podataka iz Popisa stanovništva za 2011. godinu, broji 141.554 stanovnika. Procenjen broj stanovnika Subotice na dan 30.06.2013. godine je iznosio: 140.223 stanovnika⁷. Teritoriju Grada Subotice čine 19 naseljenih mesta: Bajmok, Bački Vinogradi, Bačko Dušanovo, Bikovo, Višnjevac, Gornji Tavankut, Donji Tavankut, Čurčin, Kelebija, Ljutovo, Mala Bosna, Mišicevo, Novi Žednik, Pali, Stari Žednik, Subotica, Hajdukovo, Čantavir i Šupljak.

Demografski uslovi

Zvanični rezultati popisa stanovništva iz 2011. godine prikazuju sledeću disperziju prema mestu stanovanja na teritoriji grada Subotice:

GRADSKE MESNE ZAJEDNICE		PRIGRADSKE MESNE ZAJEDNICE	
1. ALEKSANDROVO	6.669	1. BAČKI VINOGRADI	1.922
2. BAJNAT	2.712	2. BAČKO DUŠANOVO	627
3. CENTAR I	3.032	3. BAJMOK	7.414
4. CENTAR II	3.137	4. BIKOVO	1.188
5. CENTAR III	4.157	5. ČANTAVIR	6.591
6. DUDOVA ŠUMA	10.259	6. ČURČIN	1.441
7. GAT	4.063	7. HAJDUKOVO	2.313
8. KER	3.916	8. KELEBIJA	2.142
9. KERTVAROŠ	7.338	9. LJUTOVO	1.067
10. MAKOVA SEDMICA	4.820	10. MIŠICEVO	377
11. MALI BAJMOK	4.884	11. MALA BOSNA	1.076
12. MALI RADANOVAC	4.617	12. PALI	6.969
13. NOVI GRAD	2.742	13. NOVI ŽEDNIK	2.327
14. NOVO SELO	7.851	14. STARI ŽEDNIK	1.876
15. PEŠARA	6.037	15. ŠUPLJAK	1.115
16. PROZIVKA	8.704	16. TAVANKUT	3.424
17. RADANOVAC	2.096	17. VERUŠI	708
18. ŽELJEZNI KO NASELJE	5.914	18. VIŠNJEVAC	543
19. ZORKA	5.486		
UKUPNO	98.434	UKUPNO	43.120
UKUPNO NA TERITORIJ GRADA SUBOTICE		141.554	

Tabela 1. Ukupan broj stanovnika na teritoriji grada Subotice⁸

⁷ Izvor: Republički zavod za statistiku – Saopštenje SN40 (broj 163 god. LXIV, 30.06.2014.) Statistika stanovništva „Vitalni događaji u Republici Srbiji, 2013.“ SRB163 SN40 300614 – Strana br. 2

⁸ Izvor: Republički zavod za statistiku – Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u Republici Srbiji 2011, Stanovništvo knjiga 2 „Starost i pol, podaci po naseljima“ ISBN 978-86-6161-028-8. – Stranice br. 106-110

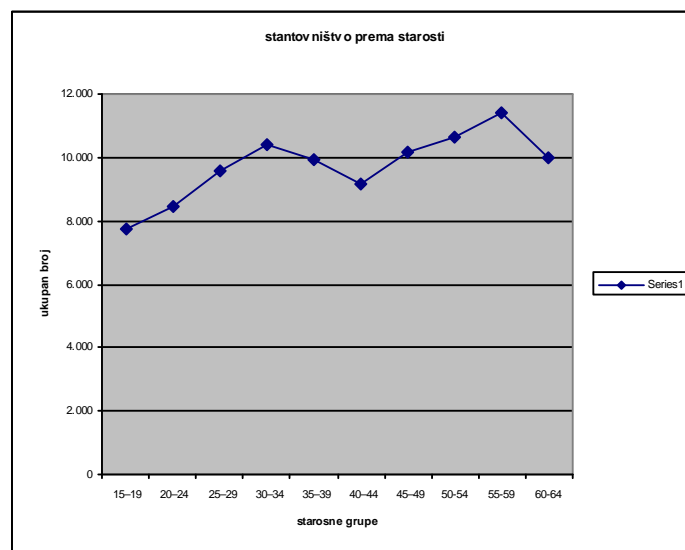
Kretanje ukupnog broja stanovništva opštine Subotica do 1981. godine beleži tendenciju rasta, a od 1981. do poslednjeg popisa 2011. ta tendencija je obrnuta. Razvoj stanovništva Subotice beleži vrlo nepovoljne tendencije, koje se ogledaju u produbljivanju tri globalna demografska procesa: (1) ukupna depopulacija (pad broja stanovnika); (2) prirodna depopulacija (broj umrlih stanovnika prevazilazi broj živoro ene dece) i (3) demografsko starenje. Tokom 90-tih godina došlo je do brojnih društveno-ekonomskih i političkih promena koji su uticali na kretanje broja stanovnika. Najveći i uticaj na demografske promene imala su velika migraciona kretanja koja su doprinela prilivu izbeglih i raseljenih lica u Suboticu, s jedne strane, dok je ekonomska i politička nestabilnost doprinela povećanom odlasku u inostranstvo, s druge strane. Složen bilans ovih kretanja samo je jedna komponenta ukupne dinamike, a u sadejstvu sa prirodnim kretanjem koje karakteriše nastavak biološke depopulacije, te urušavanje celokupne privrede i loše sprovedeni procesi privatizacije, doveli su do smanjenja broja stanovnika.

Broj stanovnika po mesnim zajednicama iskazan je na osnovu podataka o popisu stanovništva 2011. godine, pribavljenim od Republičkog Zavoda za statistiku – Odeljenje u Subotici dana 07.12.2012. godine, pri čemu je broj stanovnika MZ Miševci identičan broju stanovnika istoimenog naseljenog mesta, dok je broj stanovnika MZ Bajmok umanjen za broj stanovnika naseljenog mesta iz razloga što MZ Miševci nije bila obrazovana u vreme popisa.

Prema podacima Popisa stanovništva 2011. godine, radni kontigent grada Subotice (uzrast od 15 do 64 godine) je iznosio 97.448 osoba, odnosno 68,84% od ukupnog broja stanovnika, dok je prosečna starost stanovništva iznosila 41,9 godina. U 2012. godini, dolazi do smanjenja broja radnog kontigenta grada Subotice usled negativnog prirodnog priraštaja. Ukupan broj radno sposobnog stanovništva je iznosio 96.844 osoba, odnosno 68,76%, a prosečna starost je ostala nepromenjena. U 2013. godini, nastavlja se smanjenje broja radno sposobnog stanovništva te je radni kontigent činilo 68,52% od ukupnog broja stanovnika, odnosno 96.080 osoba. Prosečna starost stanovnika je, u 2013. godini, iznosila 42,15 godina.

Subotica - grad		
Ukupno		141.554
starost	0-14	20.304
	15-19	7.733
	20-24	8.480
	25-29	9.576
	30-34	10.415
	35-39	9.934
	40-44	9.179
	45-49	10.150
	50-54	10.614
	55-59	11.405
	60-64	9.962
	65-84	22.240
	85 i više	1.562
prose na starost		41,9

Tabela 2. Stanovništvo prema starosti na teritoriji Subotice⁹

Grafikon 1. Kretanje broja stanovnika u uzrasnim kategorijama od 15 do 65 godina.

Prema podacima Popisa stanovništva 2011. godine, u grupi radno sposobnog stanovništva grada Subotice, najzastupljenija je starosna grupa ljudi od 55 do 59 godina starosti, koja iznosi 11.405 osoba, odnosno 13,03% radno sposobnog stanovništva. Druga grupa po brojnosti je starosna grupa ljudi od 50 do 54 godina starosti, koja broji 10.614 lica i čiji udeo iznosi 10,89% od ukupnog broja radno sposobnog stanovništva. Zatim sledi starosna grupa od 30 do 34 godine starosti, čiji udeo iznosi 11,90% u ukupnom broju radno sposobnog

⁹ Izvor: Republički zavod za statistiku – Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u Republici Srbiji 2011, Stanovništvo knjiga 2 „Starost i pol, podaci po naseljima“ ISBN 978-86-6161-028-8. – Stranice br. 28-29

stanovništva. Zabrinjavaju i podatak je, da je udeo grupe ljudi starosnog uzrasta od 15 do 19 godina u radno sposobnom stanovništvu, najmanji od svih starosnih kategorija i iznosi svega 7,94% ili 7.733 osoba.

Zaposlenost

		2013. godišnji prosek	2014. godišnji prosek
Subotica - ukupno	Ukupno zaposlenih lica	36.619	35.957
Zaposleni u pravnim licima (privredna društva, preduzeća, zadruge, ustanove i organizacije)	Ukupno zaposleno u privrednim društvima	30.589	30.087
	od toga: žene	14.073	13.851
	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	741	691
	Rudarstvo	2	0
	Prerađivačka industrija	7.470	7.336
	Snabdevanje električnom energijom, gasom i parom	391	381
	Snabdevanje vodom i upravljanje otpadnim vodama	650	654
	Gravitinarstvo	1.601	1.445
	Trgovina na veliko i malo i popravka motornih vozila	5.638	5.660
	Saobraćaj i skladištenje	2.607	2.534
	Usluge smeštaja i ishrane	378	379
	Informisanje i komunikacije	629	644
	Finansijske delatnosti i delatnosti osiguranja	388	347
	Poslovanje nekretninama	107	108
	Stručne, naučne, inovacione i tehničke delatnosti	1.089	1.061
	Administrativne i pomoćne uslužne delatnosti	377	389
	Državna uprava i obavezno socijalno osiguranje	1.272	1.177
	Obrazovanje	2.925	2.879
	Zdravstveni i socijalna zaštita	3.387	3.435
	Umetnost, zabava i rekreacija	545	575
Ostale uslužne delatnosti	391	390	
Privatni preduzetnici (lica koja samostalno obavljaju delatnost) i zaposleni kod njih	Ukupno zaposleno kod privatnih preduzetnika	6.030	5.870
	Žene	2.782	2.723

Tabela 3. Zaposleni u Subotici – godišnji prosek 2013.¹⁰, godišnji prosek 2014.¹¹

Prema dostupnim podacima Republičkog zavoda za statistiku, prosečan broj zaposlenih u 2013. godini u Subotici je iznosio 36.619 lica. Prosečan broj zaposlenih žena za 2013. godinu je iznosio 16.855. Posmatrano po kategoriji privrednih društava i preduzetnika, u privrednim

¹⁰ Izvor: Republički zavod za statistiku – Saopštenje ZP20 (broj 20, god. LXIV, 31.01.2014.) Statistika zaposlenosti i zarada „Zaposleni u Republici Srbiji, 2013 – godišnji prosek.“ SRB020 ZP20 310114 – Strane 4 i 5.

¹¹ Izvor: Republički zavod za statistiku – Saopštenje ZP20 (broj 11, god. LXV, 20.01.2015.) Statistika zaposlenosti i zarada „Zaposleni u Republici Srbiji, 2014 – godišnji prosek.“ SRB011 ZP20 200115 – Strane 4 i 5.

društvima tj. pravnim licima je bilo zaposleno 30.589 osoba, od toga 14.073 su žene, dok je u sferi privatnog preduzetništva bilo zaposleno 6.030 osoba od toga 2.782 su žene.

Podaci za 2014. godinu, pokazuju da je prose an broj zaposlenih lica u Subotici iznosio 35.957 lica. Prose an broj zaposlenih žena za 2014. godinu iznosi 16.574, odnosno udeo žena u ukupnom broju zaposlenih iznosi 46,09%. Posmatrano po kategoriji privrednih društava i preduzetnika, u privrednim društvima tj. pravnim licima bilo je zaposleno 30.087 lica, od toga 13.851 su žene, dok je u sferi privatnog preduzetništva bilo zaposleno 5.870 lica, od toga 2.723 su žene.

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Ukupan broj zaposlenih	40.587	39.216	37.316	36.619	35.957
Ukupan broj zaposlenih u privrednim društvima	31.789	32.017	31.386	30.589	30.087
od toga: Žene	14.978	15.020	14.734	14.073	13.851
Ukupan broj zaposlenih kod privatnih preduzetnika	8.798	7.199	5.930	6.030	5.870
od toga: Žene	3.627	3.311	2.717	2.782	2.723

Tabela 4. Kretanje broja zaposlenih u periodu od 2010. do 2014. godine¹²

Ako se posmatra period od 2010. do 2014. godine, uo ava se trend pada broja zaposlenih lica iz godine u godinu. Ukupno smanjenje broja zaposlenih lica za posmatrani period iznosi 4.630 lica. Od toga se smanjenje broja zaposlenih za 1.702 osobe odnosi na smanjenje broja zaposlenih u pravnim licima, dok je smanjenje broja zaposlenih kod preduzetnika smanjen za 2.928 lica. Posmatrano prema polu, u istom periodu, broj ukupno zaposlenih žena se smanjio za 2.031 lica, pri emu je smanjenje zaposlenih žena zaposlenih u pravnim licima iznosilo 1.127, a smanjenje zaposlenih žena kod preduzetnika je iznosilo 904 lica.

U 2011. godini, ukupan broj zaposlenih, u odnosu na 2010. godinu, smanjen je za 1.371 lice, odnosno 3,4%. Ako se posmatra struktura zaposlenih u 2011. godini u odnosu na 2010. godinu, u privrednim društvima se pove ao broj zaposlenih za 228 lica, odnosno 0,7%; dok se broj zaposlenih kod preduzetnika smanjio za 1.599 lica, odnosno 18,2%.

U 2012. godini, ukupan broj zaposlenih, u odnosu na 2011. godinu, smanjen je za 1.900 lica, odnosno 4,8%. Prema strukturi zaposlenih za 2012. godinu u odnosu na 2011. godinu, broj

¹² Izvor: Republi ki zavod za statistiku – Saopštenja ZP20; Statistika zaposlenosti i zarada od 2010. do 2014. godine.

zaposlenih u privrednim društvima se smanjio za 631 lice, odnosno 2%; dok se broj zaposlenih kod preduzetnika smanjio za 1.269 lica, odnosno 17,6%.

U 2013. godini, ukupan broj zaposlenih, u odnosu na 2012. godinu, smanjen je za 697 lica, odnosno 1,9%. Prema strukturi zaposlenih za 2013. godinu u odnosu na 2012. godinu, broj zaposlenih u privrednim društvima se smanjio za 797 lica, odnosno 2,5%; dok se broj zaposlenih kod preduzetnika poveao za 100 lica, odnosno 1,7%.

U 2014. godini, ukupan broj zaposlenih, u odnosu na 2013. godinu, smanjen je za 662 lica, odnosno 1,8%. Prema strukturi zaposlenih za 2014. godinu u odnosu na 2013. godinu, broj zaposlenih u privrednim društvima se smanjio za 502 lica, odnosno 1,6%; dok se broj zaposlenih kod preduzetnika smanjio za 160 lica, odnosno 2,7%. Prema polnoj strukturi zaposlenih za 2014. godinu u odnosu na 2013. godinu, tako e se nastavlja trend pada broja zaposlenih žena, pri emu se broj zaposlenih žena u privrednim društvima smanjio za 222 lica, odnosno 1,6%, a broj zaposlenih žena kod preduzetnika se smanjio za 59 lica, odnosno 2,1%.

Industrija i MSP

Industrija Subotice je bila raznovrsna. Pored prehrambene industrije u raznim svojim podsektorima, intenzivno su se razvijali elektro-metalni kompleks, hemijska industrija, industrija tekstila, prerada kože i proizvodnja obu e, arapa, štamparije i gra evinarstvo. U odnosu na njih može se o ekivati manje ili više intenzivan razvoj i u budu nosti, jer raspolažu potrebnim resursima (kapaciteti, znanje i iskustvo, potrebna radna snaga, sirovinska osnova ili raspoložive komponente, tržište).

Prera iva ka industrija se smatra najja om industrijskom granom Subotice, a ini je elektro i mašinska industrija odnosno elektromašinogradnja, podsektor industrije koji je u dubokoj krizi, ali u kome još uvek postoje zna ajni razvojni potencijali. U okviru prehrambene industrije zastupljeni su podsektori proizvodnje, konditorske industrije, prerada mleka, proizvodnje sto ne hrane. U okviru tekstilne industrije tako e se uo avaju pozitivna pomeranja, posebno oblast araparstva predstavlja zna ajan potencijal. Zanatstvo i štamparije predstavljaju prepoznatljivi deo privrede Subotice. Analize pokazuju da se kao slabiji podsektori u ovom trenutku mogu ista i hemijska industrija, koju sledi industrija prerade mesa u okviru koje nadu budi tek nekoliko manjih kapaciteta. Tako e i nekad mo na industrija prerade vo a i povr a je usled neadekvatne privatizacije u dubokoj krizi. Nekoliko manjih vinarija otvara novo tržište za lokalne vinare.

Kada je re o malim i srednjim preduze ima, ona su koncentrisana uglavnom u oblasti trgovine i usluga, a kada je re o prera iva koj industriji, ima ih u oblasti prehrambene industrije, prerade plastike, tekstilne industrije. Preduzetni ke radnje se tako e u najve em delu koncentrišu u sektorima trgovine, usluga, posebno prevoza, a tek manji deo njih je aktivan u oblasti prehrambene industrije, prerade plastike ili elektro-metalne industrije.

PONUĐA RADNE SNAGE

Podru je rada/Grupa zanimanja	Nezaposlena lica na dan 31.12.2014. godine				Prijavljene potrebe		Zapošljavanje				Zapošljavanje sa evidencije			
	Ukupno		Osobe sa invaliditetom				Ukupno		Osobe sa invaliditetom		Ukupno		Osobe sa invaliditetom	
	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Osobe sa invaliditetom	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
UKUPNO	10.089	4.919	394	135	1.064	0	26.308	13.155	372	111	4.189	2.271	372	111
Poljoprivreda, proizvodnja i prerada hrane	696	414	36	15	31	0	5.988	2.792	90	13	1.007	515	90	13
Šumarstvo i obrada drveta	160	42	2	0	5	0	1.562	732	51	9	263	136	51	9
Geologija, rudarstvo i metalurgija	9	6	1	1			5.731	2.045	131	53	885	367	131	53
Mašinstvo i obrada metala	722	73	52	6	63	0	3.341	1.875	31	16	537	292	31	16
Elektrotehnika	410	38	11	0	43	0	431	136	0	0	62	24	0	0
Hemija, nemetali i grafi arstvo	337	218	14	5	14	0	1.695	1.091	5	3	286	192	5	3
Tekstilstvo i kožarstvo	518	483	34	30	233	0	433	293	1	0	53	39	1	0
Komunalne, tapetarske i farbarske usluge	74	3	4	0	9	0	22	18	0	0	5	5	0	0
Geodezija i gra evinarstvo	419	149	12	1	5	0	283	170	1	0	46	32	1	0
Saobra aj	308	49	7	1	18	0	14	7	0	0	1	1	0	0
Trgovina, ugostiteljstvo i turizam	554	362	20	7	151	0	33	22	0	0	6	3	0	0
Ekonomija, pravo i administracija	929	609	12	5	77	0	42	27	0	0	10	9	0	0
Vaspitanje i obrazovanje	235	206	3	2	14	0	2.855	1.299	34	7	402	197	34	7
Društveno - humanisti ko podru je	116	87	1	1	2	0	1.685	1.176	6	4	255	185	6	4
Prirodno - matemati ko podru je	122	74	1	1	1	0	1.220	971	3	2	231	184	3	2
Kultura, umetnost i javno informisanje	84	62	0	0	8	0	654	307	18	3	88	56	18	3
Zdravstvo, farmacija i socijalna zaštita	159	126	1	1	82	0	191	113	1	1	31	17	1	1
Fizi ka kultura i sport	15	5	0	0			94	54	0	0	14	11	0	0
Ostalo	4.222	1.913	183	59	308	0	34	27	0	0	7	6	0	0

Tabela 5. Ponuda radne snage na dan 30.11.2013. godine.¹³

¹³ Izvor: Statistika Nacionalne službe za zapošljavanje, Ponuda radne snage na dan 30.11.2014. godine., Subotica, 2014

Tabela prikazuje potrebe poslodavaca u sferi novog zapošljavanja, kao i potrebe novog zapošljavanja po području rada/grupa zanimanja. Uzimaju i u obzir tri najveća područja rada, zapažanju su da je najviše potreba za radnom snagom bilo iz područja rada tekstilstva i kožarstva, zatim iz područja rada trgovine, ugostiteljstva i turizma, i na kraju iz područja rada zdravstvo, farmacija i socijalna zaštita.

Što se tiče zapošljavanja, najviše je zaposlenih lica u oblasti poljoprivrede, proizvodnje i prerade hrane, zatim u oblasti geologije, rudarstva i metalurgije, odnosno u oblasti mašinstva i obrade metala.

U sektoru MSP potrebni su dodatni napori u njihovom povezivanju i integraciji radi zajedničkog nastupa na tržištu i prema resursima koje koriste u svojoj proizvodnji. U tom smislu inicijative udruživanja u klastere i kooperative potrebno je adekvatnije podržati.

Industrijsko - poslovne zone u Subotici

U cilju efikasnog rešavanja problema ekonomskog razvoja, koji se najviše odnosi na razvoj privrede i smanjenje stope nezaposlenosti, Grad Subotica je prepoznao uspešnu formulu i početkom 2010. godine pokrenuo aktivnosti u cilju privlačenja domaćih i stranih investicija. Pored otvaranja novih radnih mesta, realizacijom investicija takođe se stiču mnogi preduslovi priliva sredstava u budžet Grada naplatom poreza na zarade, poreza na imovinu, naknade za uređivanje i korišćenje građevinskog zemljišta, te naknade za ekologiju. Treba imati u vidu činjenicu da se pojedina javna i javno komunalna preduzeća dugoročno naplaćivati energente i pružati svoje usluge investitorima, da investitori imaju tendenciju angažovanja lokalne projektantske i građevinske operative, kao i angažovanje manjih lokalnih firmi i preduzeća za potrebe funkcionisanja i poslovanja, da realizacijom investicija dolazi do povećanja izvoza kao i uvođenja i ovladavanje novim tehnologijama i procedurama.

Januara 2010. godine Grad osniva Javno Preduzeće "Privredno tehnološki parkovi Subotica" kao tada jedino preduzeće u Srbiji čija se delatnost isključivo odnosi na privlačenje direktnih investicija. Misija ovog preduzeća je oživljavanje privrede Grada, a naročito u oblasti proizvodnje, realizacijom "greenfield" investicija. Kao jedan od segmenata realizacije ovakve misije, preduzeće upravlja sa 2 miliona kvadrata zemljišta u svojoj Gradi iz čega proizilaze mnoge aktivnosti koje su vezane za obezbeđenje prostorno-planske dokumentacije, prenamene i eksproprijacije zemljišta, projektno-tehničke dokumentacije, komunalnog opremanja lokacija, kao i aktivnosti na pribavljanju finansijskih sredstava za realizaciju infrastrukturnog opremanja.

Tako e, ono što ovo preduze e ini posebnim predstavlja skup kompleksnih aktivnosti vezanih za mehanizme privla enja investitora i kompletne koordinacije investicije od momenta interesovanja pa do same realizacije investicije, kao i permanentna koordinacija svih javnih službi Grada po principu "sve na jednom mestu". U postupku kreiranja proizvoda za investiciona ulaganja, Grad je putem Javnog Preduze a "Privredno tehnološki parkovi Subotica" uspeo da izgradi prepoznatljiv imidž, nakon kojeg su usledili i prvi rezultati.

Od kraja 2010. godine preduze e "Dunkermotoren" d.o.o. se u Subotici bavi proizvodnjom mikromotora. Od oktobra 2012. godine, "Dunkermotoren" d.o.o. kao zakupac, posluje u okviru proizvodne hale površine oko 4.800 m² u vlasništvu preduze a Slobodna zona "Subotica" d.o.o. u Industrijskoj zoni "Mali Bajmok", u okviru režima slobodne zone. Investitor trenutno zapošljava oko 100 radnika i ima nameru da u narednom periodu zaposli ukupno oko 200 radnika. Ova kompanija je u okviru investicije implementirala i svoj razvojni centar.

U septembru 2010. godine potpisan je Memorandum o razumevanju sa nema kim investitorom "Norma Group" koji se bavi izradom komponenata za autoindustriju. Ova kompanija je na osnovu Uredbe o uslovima i na inu pod kojima lokalna samouprava može da otu i zemljište, zadovoljila sve kriterijume i potpisivanjem Ugovora 23.11.2010. godine stekla pravo uknjiženja parcele u vlasništvo bez naknade. Preduze e "Norma grupa Jugoisto na Evropa" d.o.o. od jula 2011. godine posluje u novoizgra enom proizvodnom objektu od oko 13.000 m² u Industrijskoj zoni "Mali Bajmok", u režimu slobodne zone i trenutno zapošljava preko 350 radnika.

U februaru 2011. godine potpisan je Memorandum o razumevanju sa nema kim investitorom "Continental-Contitech" koji se bavi izradom komponenata za autoindustriju. Ova kompanija je zadovoljila sve kriterijume na osnovu Uredbe i potpisivanjem Ugovora 15.09.2011. godine, stekla pravo uknjiženja parcele u vlasništvo bez naknade. Od novembra 2012. godine investitor posluje u okviru novoizgra enog proizvodnog objekta prve faze, površine oko 6.000 m², na lokaciji Industrijske zone "Mali Bajmok", u okviru režima slobodne zone i trenutno zapošljava oko 350 radnika. Ukoliko se stvore pogodni ekonomski i tržišni uslovi, ova kompanija bi u narednom periodu na istoj parceli zapo ela izgradnju novog proizvodnog objekta (druga faza) i zaposlila dodatnih 400 radnika.

U novembru 2011. godine potpisan je Memorandum o razumevanju sa austrijskim investitorom "Swarovski" koji se bavi proizvodnjom i obradom kristala i kristalnih komponenti.

Ova kompanija je na osnovu Uredbe o uslovima i na inu pod kojima lokalna samouprava može da otu i zemljište, zadovoljila sve kriterijume i potpisivanjem Ugovora 20.03.2012. godine, stekla pravo uknjiženja parcele u vlasništvo bez naknade. Preduze e "Swarovski Subotica" d.o.o. je oktobra 2013. godine zapo elo proizvodnju u iznajmljenom proizvodnom prostoru u Subotici. Tokom 2015. godine, ovo preduze e završava izgradnju proizvodnog objekta (prva faza) površine oko 15.000 m² na lokaciji Industrijske zone "Mali Bajmok" u okviru režima slobodne zone. Preduze e sada posluje u iznajmljenom prostoru i upošljava oko 200 radnika a u naredne tri godine "Swarovski Subotica" d.o.o. ima nameru da zaposli ukupno 600 radnika. Tako e, ukoliko se stvore pogodni ekonomski i tržišni uslovi, ova kompanija bi na istoj parceli zapo ela izgradnju novog proizvodnog objekta (druga faza) i zaposlila oko 300 radnika.

Novembra 2011. godine potpisan je Memorandum o razumevanju sa italijanskim investitorom "Calzedonia" koji se bavi proizvodnjom de ijih, ženskih i muških arapa, kupa ih kostima i donjeg veša robnih marki "Calzedonia", "Intimissimi", "Falconeri" i "Tezenis". Investitor je na osnovu Uredbe o uslovima i na inu pod kojima lokalna samouprava može da otu i zemljište, zadovoljila sve kriterijume i potpisivanjem Ugovora 26.04.2012. godine, stekla pravo uknjiženja parcele u vlasništvo bez naknade. "Calzedonia" je osnovala erku kompaniju "Gordon" d.o.o. koja je od novembra 2013. godine zapo ela proizvodnju u novoizgra enom proizvodnom objektu (prva faza) površine oko 12.000 m² na lokaciji Industrijske zone "Mali Bajmok" i ve zapošljava blizu 600 radnika. U naredne tri godine, "Gordon" d.o.o. ima nameru da zaposli oko ukupno 1.000 radnika, a ukoliko se stvore pogodni ekonomski i tržišni uslovi, ova kompanija bi na istoj parceli zapo ela izgradnju novog proizvodnog objekta (druga faza) i zaposlila oko 200 radnika.

Avgusta 2012. godine potpisan Ugovor sa privrednim društvom "Tyrolian Real Estate" za kupovinu parcele od 4 hektara u Komercijalnoj zoni "Petar Drapšin" za izgradnju "retail" parka. Realizacijom ove investicije, prodajom parcele od 4 hektara, Grad je otplatio više od 70% vrednosti cele kupljene vojne imovine od 144 hektara, a tako e i omogu iti otvaranje novih radnih mesta.

Maja 2013. godine potpisan je kupoprodajni ugovor za dve gra evinske parcele na Industrijskoj zoni "Mali Bajmok" sa italijanskim investitorima "Leonardo" i "Givi" koji se bave proizvodnjom obu e i kožne galanterije. Novoosnovana preduze a "Perseo" i "G.C. 013" planiraju da zapo nu pripremne aktivnosti za realizaciju investicija.

Preduze e PTP je tokom 2014 g. imalo niz kontakata sa investitorima kako iz proizvodne tako i komercijalno uslužne sfere. Investitori iskazuju veliko interesovanje za uslove i mogu nosti otvaranja proizvodnih pogona koje pruža Grad Subotica ali zbog nedostatka sredstava subvencija na nivou države zapo eti pregovori su u fazi pripreme i iznalaženja dodatnih sredstava za realizaciju investicija. Nakon donošenja Budžeta Republike Srbije za 2015. godinu o ekuju se nove podsticajne mere za investiranje posebno u prera iva ku industriju na koje pretenduju i investitori koji su izrazili posebno interesovanje prilikom pregovora sa predstavnicima Grada Subotice i JP Privredno-tehnološki parkovi Subotica.

O ekivane investicije i dalji koraci

Javno Preduze e "Privredno tehnološki parkovi Subotica" je u toku pregovora sa nekoliko potencijalnih investitora iz oblasti proizvodnje i komercijalnog sektora koji se nalaze u razli itim fazama.

Na inicijativu Javnog Preduze a "Privredno tehnološki parkovi Subotica", kroz set aktivnosti, planira se unapre enje, pospešenje i olakšavanje uslova poslovanja preduze a i investitora koji ve posluju na teritoriji Grada, ime bi se direktno uticalo na pozitivnu klimu poslovanja budu ih investitora. Sa jedne strane, izmenama i dopunama lokalnih odluka, planira se još ve e uproš avanje i ubrzanje procedure ishodovanja potrebnih dozvola i ostalih administrativnih "prepreka" koje su na putu investitorima u cilju realizacije željenog projekta. Sa druge strane, daljim infrastrukturnim opremanjem lokacija namenjenih za "greenfield" investicije bi se postigao kontinuitet u konkurentnosti privla enja investicija, naro ito u oblasti proizvodnje i komercijalnog sektora. Poseban zna aj bi e dat obezbe enju uslova za razvoj investicija doma ih ulaga a gde e od velike koristi biti dopunska odluka Vlade o mogu nosti davanja u zakup gra evinskog zemljišta bez naknade za manje investicije u proizvodnom sektoru. Pored navedenog, fokusira e se na agresivnu marketing strategiju uz koriš enje mnogobrojnih dosadašnjih priznanja u cilju maksimalnog iskoriš avanja ostvarenih referenci ka što boljem pozicioniranju na globalnom tržištu, a sve u cilju privla enja novih investicija.

Turizam u funkciji ekonomskog razvoja

Turisti ka privreda grada, prema osnovnim ekonomskim indikatorima, daje relativno mali doprinos ukupnom ekonomskom razvoju. Razlozi se ogledaju u konstataciji, da je turizam kao grana privrede, dugi niz godina bila potpuno zanemarena u pogledu ulaganja i razvoja;

nasleđena suprastruktura nije u funkciji modernog turističkog resorta, ekologija prostora i jezera je nedovoljna, a prisutna je i opasnost od neadekvatne i divlje gradnje¹⁴.

Pa ipak, grad Subotica, sa svojom turističkom destinacijom Pali, zauzela je značajno mesto u Strategiji razvoja turizma Republike Srbije, Nacionalnom investicionom planu turizma Republike Srbije i Programu privrednog razvoja AP Vojvodine¹⁵.

Strategija razvoja Republike Srbije, jezera Pali i Ludaš tretiraju kao destinaciju prvog nivoa, koja može da privuče snažan miks međunarodnih, nacionalnih, regionalnih i lokalnih gostiju. Iz različitih izvora, finansiraju se projekti infrastrukture, poput TIC Pali i rekonstrukcije objekta "Velika terasa", Ženski štrand, popločavanje staza Velikog parka na Pali; kao i izrada potrebne tehničke dokumentacije i projekata za bitne buduće aktivnosti izgradnje infrastrukture. Trenutno je u fazi završetka izrade i procesu usvajanja PDR za istočnu obalu jezera Pali. Zahvaljujući Master planu razvoja Banje Pali, stvorena je strukturna osnova za dalji razvoj, koja predviđa iskorišćenost pozitivnih odlika destinacije, istorijski imidž letovališta i banjskog kupališta. Dobra lokacija i dostupnost glavnim potencijalnim tržištima, snažna kulturološka pozadina i kvalitetno tržišno okruženje, šanse su razvoja celokupnog lanca vrednosti destinacije sa mogućnošću u celogodišnjem poslovanju. Započeto je nekoliko privatnih investicionih aktivnosti na izgradnji savremenih, ekskluzivnih smeštajnih i ugostiteljskih kapaciteta, sa svim pratećim sadržajima, koje traži današnji sofisticirani, mobilni i dinamični turista.

Na teritoriji Subotice konstantno se podiže kvalitet turističke ponude i unapređuju turistički potencijali koji poživljavaju na etnografskom nasleđu, npr. revitalizuju se napušteni salaši, obnavljaju se vinogradi, vrtarke, što svakako doprinosi povećanju zaposlenosti u ovoj oblasti.

Tokom 2011. godine, u skladu sa preporukama iz Plana razvoja turističkog kompleksa Pali, intenzivno se radilo na izgradnji komunalne i turističke infrastrukture, odnosno održavanju i rekonstrukciji objekata u vlasništvu grada Subotice koji predstavljaju kulturnu baštinu i koji su značajni za turističku infrastrukturu same turističke destinacije. Tako je izgrađeno 8.500 m² privatnih objekata turističke namene i legalizovan određeni broj stambeno-poslovnih objekata. Završene su ili su u toku investicije rekonstrukcije u objekte: Ženski štrand, Velika terasa,

¹⁴ Izvor: Strategija razvoja turizma mikroregiona Segedina i Subotice na elementima secesije 2012 – 2020

¹⁵ Turizam predstavlja ogromni potencijal što je potvrđeno i u strategiji razvoja turizma Republike Srbije koji Suboticu i Pali stavlja u prva 4 prioriteta.

Bagoljvar; poplovanje dela staza Velikog parka, parking u ulici Jožefa Hegediša, kanalizacija u ulicama Jožefa Hegediša, Krfska, Kanjiški put, Novosadski put, Crpna stanica 4 i dr.

Za dalji razvoj turističke destinacije Pali, u skladu sa Master planom, neophodno je pomoći i stimulirati pomoć – odnosno male preduzetnike (vlasnike kuća u turističkom delu Pali) pri samozapošljavanju, odnosno registraciji soba ili kuća za odmor. Takođe je potrebno stimulirati i postojeće registrovane preduzetnike u zapošljavanju stručnog, obrazovanog kadra i pomoćnog osoblja, poput: recepcionera, sobarica, konobara, pomoćnih radnika u kuhinji, noćnih uvara; kako bi se kvalitetom usluge poboljšala primamljivost destinacije Pali. Razvojni potencijal turizma se može unaprediti i angažovanje stručnih licenciranih turističkih vodiča.

Saradnja sa reprezentativnim sindikatima

Kroz rad Socijalno-ekonomskog saveta Republike Srbije na lokalnom nivou, kao i zaključivanjem posebnih sporazuma i protokola o saradnji i zajedničkom delovanju između pojedinih socijalnih partnera, razmenjivana su mišljenja i usaglašavani stavovi socijalnih partnera o pojedinim pitanjima od zajedničkog interesa gde sindikati igraju veoma značajnu ulogu a posebno u nastojanjima da se postojeća radna mesta o uvaju i unapredi poštovanje prava zaposlenih, sve u skladu sa zakonima i evropskim standardima.

STANJE I TOKOVI NA LOKALNOM TRŽIŠTU RADA

OSNOVNI POKAZATELJI:

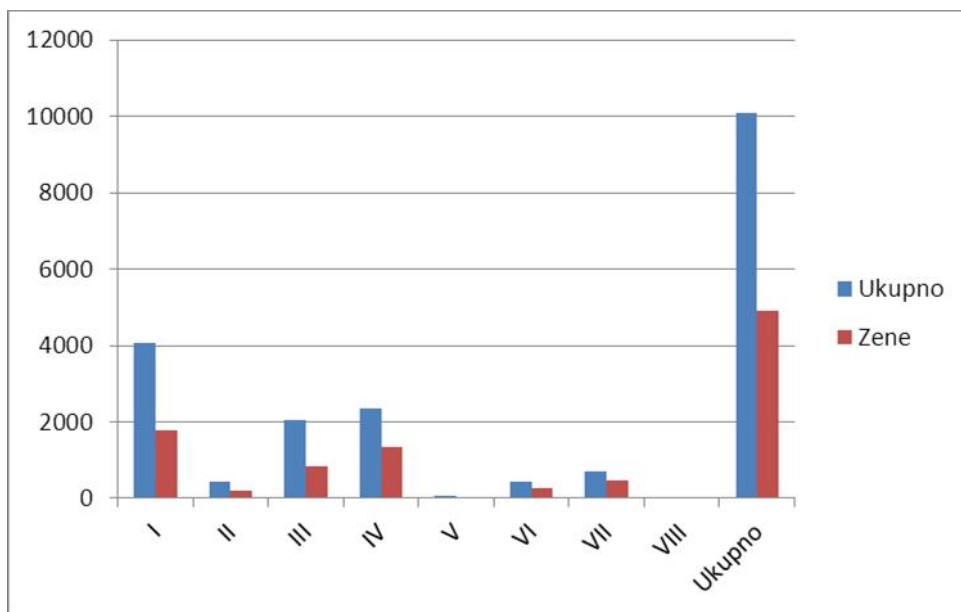
Nezaposlenost

Prema podacima Popisa stanovništva 2011. godine, radni kontigent grada Subotice (uzrast od 15 do 65 godine) je iznosio 97.448 osoba, odnosno 68,84% od ukupnog broja stanovnika. U 2012. godini, dolazi do smanjenja broja radnog kontigenta koji je iznosio 96.844 osoba, odnosno 68,76%. U 2013. godini, nastavlja se smanjenje broja radno sposobnog stanovništva te je radni kontigent je inilo 68,52% od ukupnog broja stanovnika, odnosno 96.080 osoba. Prema evidenciji NSZ, na kraju decembra 2014. godine u Subotici se nalazilo ukupno 10.089 nezaposlenih lica, od toga 4.919 žena (48,75%). U odnosu na isti period prethodne godine, registrovana nezaposlenost je manja za 1353 lica (11,82%).

Stepen stručne spreme	2013 decembar		2014 decembar	
	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
I	4.374	2.003	4.053	1.787
II	520	232	447	211
III	2.548	1.160	2.045	837
IV	2.712	1.597	2.338	1.335
V	69	21	62	20
VI	499	293	425	266
VII	719	452	716	462
VIII	1	0	3	1
Ukupno	11.442	5.758	10.089	4.919

Tabela 6. Pregled broja nezaposlenih lica po stepenu stručne spreme u mesecu decembru 2013/2014¹⁶

¹⁶ Izvor: Nacionalna služba za zapošljavanje, Pregled broja nezaposlenih lica po stepenu stručne spreme u mesecu novembru 2014, Subotica, 2014

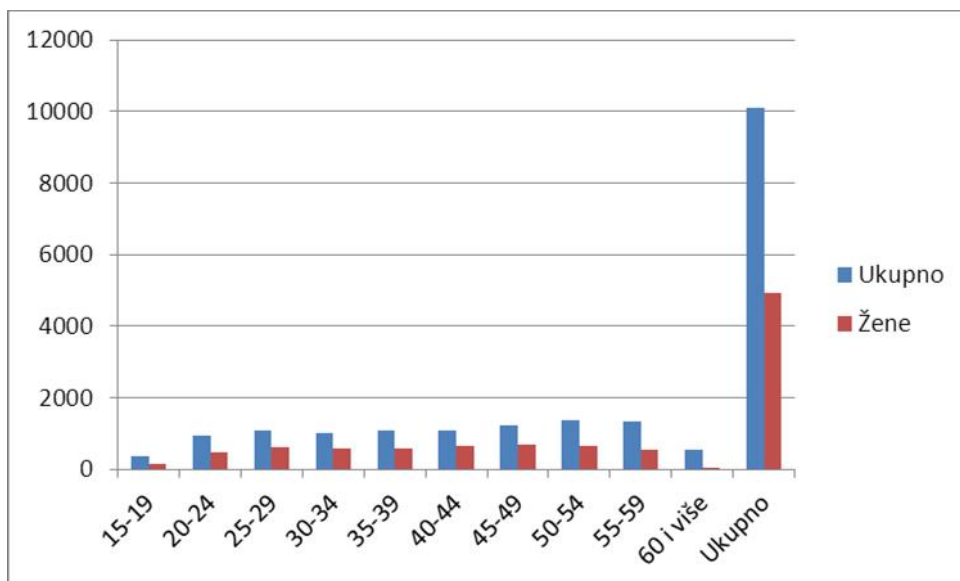

Grafikon 2. Pregled broja nezaposlenih lica po stepenu stručne spreme u mesecu decembru 2014.

Godina starosti	2013 decembar		2014 decembar	
	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
15-19	382	178	379	156
20-24	1.235	639	947	455
25-29	1.337	753	1.083	601
30-34	1.309	740	1.017	566
35-39	1.284	748	1.072	587
40-44	1.243	725	1.092	636
45-49	1.373	737	1.227	688
50-54	1.490	700	1.376	644
55-59	1.283	506	1.334	544
60 i više	506	32	562	42
Ukupno	11.442	5.758	10.089	4.919

Tabela 7. Pregled broja nezaposlenih lica po godinama starosti u mesecu novembru 2014¹⁷

¹⁷ Izvor: Nacionalna služba za zapošljavanje, Pregled broja nezaposlenih lica po godinama starosti u mesecu novembru 2014, Subotica, 2014.

Grafikon 3. Pregled broja nezaposlenih lica po godinama starosti u mesecu decembru 2014.

U odnosu na 2013. godinu, struktura nezaposlenih lica prema stepenu stru ne spreme je gotovo ista, pa tako najviše ima lica sa I stepenom stru ne spreme 4.053 (40,17%), zatim sa IV stepenom 2.338 (23,66%), sa III stepenom 2.045 (20,26%), sa VII stepenom stru ne spreme je 716 lica (7,09%), sa II stepenom 447 lica (4,43%), sa VI stepenom stru ne spreme je 425 lica (4,21%), broj lica sa V stepenom stru ne spreme - 62 (0,61%), sa VIII stepenom 3 lica (0,02%). Prema godinama starosti najveće u eš e imaju lica preko 50 godina starosti 3.272 lica 32,43%, slede lica odnosno populacija do 30 godina starosti 2.409 sa 23,87%, lica od 40 do 50 godina starosti 2.319 sa 22,98%, a najmanje je onih koji imaju između 30 i 40 godina starosti 2.089 - 20,79%. Prema dužini boravka na evidenciji, najviše je lica koja čekaju na posao od 1-2 godine 1.948 lica, što je 19,30%, zatim broj lica koja na posao čekaju do 3 meseca 1.606, odnosno 15,91%, zatim lica koja čekaju 3 do 5 godina - 1.433 a to iznosi 14,20%.

Struktura nezaposlenih lica – teže zapošljive kategorije

Nezaposlena lica		Prethodno radno iskustvo				Ukupan broj lica koja spadaju u ugrožene kategorije	Osobe sa invaliditetom		Mladi (do 30 godina starosti)		Dugoročno nezaposleni		
		Prvi put traže zaposlenje / bez radnog iskustva		Bili u radnom odnosu / radno angažovani			Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	
Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene			Ukupno	Žene	Ukupno	Žene		
10.089	4.919	2.548	1.381	7.541	3.538	9.411	394	135	2.409	1.212	5.995	2.967	
Korisnici novane naknade u slučaju nezaposlenosti		Tehnološki viškovi		Tehnološki viškovi - stariji od 55 godina		Samohrani roditelji		Oba nezaposlena roditelja		Interno raseljena lica		Izbeglice	
Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene	Ukupno	Žene
639	295	452	212	136	41	604	531	708	328	41	20	11	3

Tabela 8. Pregled broja nezaposlenih lica po teže zapošljivim kategorijama u mesecu decembru 2014¹⁸

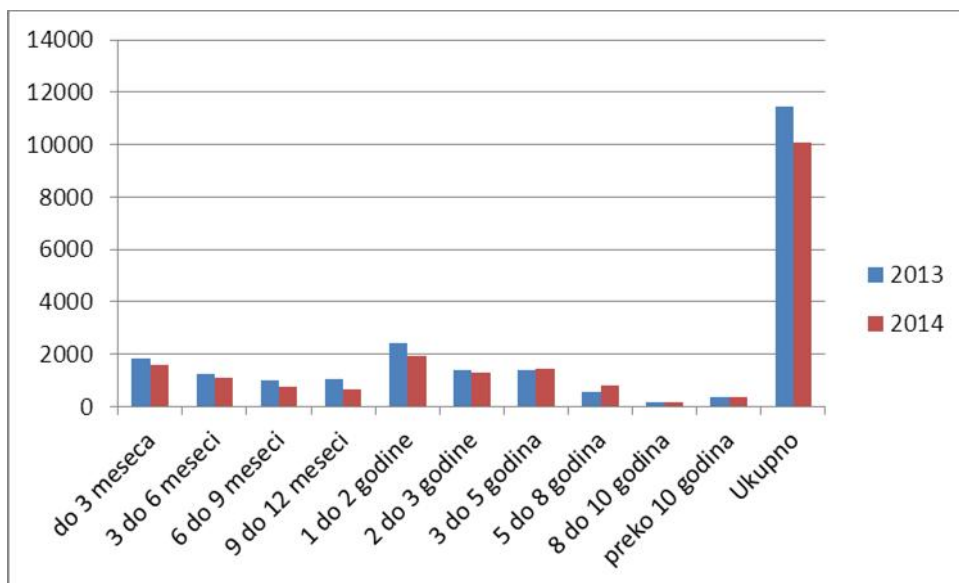
Ukupan broj nezaposlenih lica u Subotici zaključno sa decembrom 2014. godine iznosi 10.089, od čega je broj žena 4.919 odnosno 48,75 %. Ukupan broj lica koja spadaju u ugrožene kategorije je 9411, od toga osobe sa invaliditetom 394 lica, mladi (do 30 godina starosti) 2.409, dugoročno nezaposleni 5.995 lica.

Dužina otkazivanja na Zaposlenje	2013 decembar	2014 decembar
do 3 meseca	1.845	1.606
3 do 6 meseci	1.267	1.084
6 do 9 meseci	1.012	764
9 do 12 meseci	1.037	640
1 do 2 godine	2.413	1.948
2 do 3 godine	1.387	1.313
3 do 5 godina	1.394	1.433
5 do 8 godina	562	787
8 do 10 godina	177	144
preko 10 godina	348	370
Ukupno	11.442	10.089

Tabela 9. Pregled broja nezaposlenih lica po godinama starosti u mesecu decembru 2013/2014¹⁹

¹⁸ Izvor: Nacionalna služba za zapošljavanje, Pregled broja nezaposlenih lica po teže zapošljivim kategorijama u mesecu decembru 2014, Subotica, 2014

¹⁹ Izvor: Nacionalna služba za zapošljavanje, Pregled broja nezaposlenih lica po godinama starosti u mesecu decembru 2013, Subotica, 2013, i u mesecu decembru 2014, Subotica, 2014

Grafikon 4. Pregled broja nezaposlenih lica po dužini čekanja na zaposlenje 2013/2014

Značajan ali nerazumljiv pokazatelj promene u strukturi radno aktivnog stanovništva, koji utiče i na zaposlenost odnosno nezaposlenost, je odliv mladih visokoobrazovanih stručnih kadrova. U tom smislu su potrebne kompleksne i celokupne društveno ekonomске mere koje će podržati rad sa studentima i uenicima završnih godina u podizanju njihovih znanja i sposobnosti za preduzetništvo i stvaranje preduslova za podsticaj njihovog adekvatnog zapošljavanja.

Poseban naglasak treba staviti na jačanje menadžerskih sposobnosti lica koja se samozapošljavaju, te na podsticanje visoko obrazovanih lica na samozapošljavanje, jer njihovo pokretanje biznisa nosi sa sobom potencijal povećanog zapošljavanja svih ostalih kategorija nezaposlenih. U konkurenciji sa globalnim tržištem uspešno mogu da se nose samo ona preduzeća koja raspolažu potrebnim znanjem i menadžerskim veštinama.

Proces privatizacije u Subotici

Proces privatizacije u Subotici ima za posledicu nestanak velikih i usporen razvoj malih i srednjih preduzeća, odnosno povećanje broja nezaposlenih što zatim permanentno vrši pritisak na javni sektor i nameće dodatni teret troškova lokalnoj privredi deluju i destimulativno na potencijal za investiranje i privredni razvoj uzrokuju i usitnjavanje pravnih lica i njihovih kapaciteta i gubljenje konkurentne sposobnosti. Pored ovih negativnih tendencija dodatni otežavajući faktor je dugotrajnost uticaja ekonomske krize kako u zemlji tako i na svetskim tržištima i konstantna nelikvidnost na svim nivoima privrednog života.

Zakon o stečajnom postupku sa odredbama koja su važila do polovine 2012. godine svojom aktivnom primenom znatno je uticao da se nad znatnim brojem privrednih subjekata otvori postupak stečaja što je imalo za posledicu i novo povećanje broja nezaposlenih.

Sumirano, veoma je mali broj uspešnih privatizacija koje mogu biti dovoljno jak „motor,, za stvaranje prikladnog ambijenta za razvoj privrednih aktivnosti. Upravo iz tog razloga lokalna samouprava ima veoma delikatan zadatak da putem seta mera doprinese poboljšanju ovakvog stanja. Budžetom Grada za 2015. godinu istaknuto je opredeljenje lokalne samouprave da se uhvati u koštac sa ovim problemom kroz dalji razvoj lokacija za investiranje kako za potrebe stranih tako i za potrebe domaćih investitora. Isto tako opredeljenjem za izdvajanje iz Budžeta za subvencionisanje poslodavaca za otvaranja novih radnih mesta postavljaju se viši standardi za sukcesivno rešavanja smanjenja broja nezaposlenih, dok izdvajanjem sredstava za javne radove uz rešavanje nezaposlenosti vodi se računa i o širim društvenim potrebama svih građana. (socijalne, humanitarne i kulturne aktivnosti, održavanje javne infrastrukture i održavanje i zaštita životne sredine)

Višak zaposlenih

Prema članu 153. Zakona o radu, poslodavac je dužan da donese program rešavanja viška zaposlenih, ako utvrdi da će zbog tehnoloških, ekonomskih ili organizacionih promena u okviru perioda od 30 dana do i do prestanka potrebe za radom zaposlenih na neodređeno vreme i to za najmanje: 10 zaposlenih kod poslodavca koji ima u radnom odnosu više od 20, a manje od 100 zaposlenih na neodređeno, 10% zaposlenih kod poslodavca koji ima u radnom odnosu najmanje 100 a najviše 300 zaposlenih na neodređeno i 30 zaposlenih kod poslodavca koji ima u radnom odnosu preko 300 zaposlenih na neodređeno. Program je dužan da donese i poslodavac koji utvrdi da će do i do prestanka potrebe za radom iz navedenih razloga najmanje 20 zaposlenih u okviru perioda od 90 dana, bez obzira na ukupan broj zaposlenih kod

poslodavca. Kod programa rešavanja viškova zaposlenih, poslodavac je u skladu sa članom 154. Zakona o radu, dužan da pre donošenja programa u saradnji sa reprezentativnim sindikatom i republikom organizacijom nadležnom za zapošljavanje, preduzme odgovarajuće mere za novo zapošljavanje viška zaposlenih. U tom smislu NSZ ima obavezu da sa ini dokument – Mišljenje i predlog mera za zapošljavanje viška zaposlenih i da to sugeriše poslodavcu koji radi program rešavanja viška zaposlenih, a tako se navode i aktivne mere koje preduzima NSZ – koje su aktuelno na raspolaganju, novo zapošljavanje ili samozapošljavanje, mogućnost korišćenja posredničkih usluga, subvencija, obuka i slično.

Tokom 2014 godine veoma mali broj poslodavaca je ostvario saradnju sa NSZ, odnosno filijalom Subotica po pitanju rešavanja viškova zaposlenih, pre svega zbog toga što su poslodavci prilikom iskazivanja viškova zaposlenih uglavnom donosili Odluke o proglašavanju viškova zaposlenih i nisu imali obavezu raditi Program rešavanja viškova zaposlenih. Obim saradnje sa filijalom Subotica smanjen je u poslednje dve do tri godine u odnosu na raniji period.

U 2014 godini jedan poslodavac je ostvario saradnju sa filijalom u postupku rešavanja viškova zaposlenih, odnosno u procesu racionalizacije, restrukturiranja i pripreme za privatizaciju. Jedno privredno društvo sa 17 zaposlenih iskazalo je dva lica kao višak zaposlenih.

Realizacija mera aktivne politike zapošljavanja na nivou grada Subotice

Subotička Filijala NSZ je tokom 2013. godine sprovela brojne aktivnosti radi realizacije mera aktivne politike zapošljavanja.

Red. br.	Mera	Realizacija za 2014. (broj uključenih lica)
1.	Savetovanje	267
2.	Selekcija i klasifikacija	295
3.	Sajmovi zapošljavanja	1.941
4.	Klub za traženje posla	112
5.	Klub za traženje posla - OSI	17
6.	Aktivno traženje posla - ATP1	511
7.	Trening samoefikasnosti - ATP 2	27
8.	Funkcionalno osnovno obrazovanje odraslih	7
9.	Obuke za podizanje kompetencija nezaposlenih lica	10
10.	Subvencije za samozapošljavanje - sredstva NSZ	15
11.	Subvencije za samozapošljavanje - sredstva APV	55
12.	Subvencija za otvaranje novih radnih mesta - Sredstva APV	97
13.	Subvencije za otvaranje novih radnih mesta - LAPZ grad Subotica	15
14.	Javni radovi - LAPZ	98
15.	Javni radovi za OSI - sredstva NSZ	37
16.	Subvencije za samozapošljavanje OSI	1
17.	Subvencija za otvaranje novih radnih mesta za OSI	3
18.	Subvencija zarada OSI bez radnog iskustva	1
19.	Informativno savetodavne usluge	503
20.	Edukativne usluge	250

Tabela 10. Pregled realizovanih mera aktivne politike zapošljavanja prema Programu rada Nacionalne službe za zapošljavanje za 2014. godinu.²⁰

Najzastupljenija mera i najveće interesovanje poslodavaca bilo je za subvenciju kojom se podstiče otvaranje novih radnih mesta, uz obavezu poslodavca da lica zadrži u radnom odnosu najmanje dve godine. Na ovaj način zaposleno je 97 lica na teritoriji Grada uz subvenciju APV, dok je uz samostalno finansiranje Grada zaposleno 15 lica.

²⁰ Izvor: Nacionalna služba za zapošljavanje, Pregled realizovanih mera aktivne politike zapošljavanja prema Programu rada Nacionalne službe za zapošljavanje za 2012. godinu zaključno sa 30.11.2012., Subotica, 2013

U 2014. realizovani su i programi Javnih radova za osobe sa invaliditetom a klasi njih javnih radova nije bilo. Odobreno je 9 projekata za zapošljavanje 37 lica. Svi javni radovi su uspešno započeti u poslednjem kvartalu tekuće godine i još su u toku a završavaju se u 2015.

U poređenju sa prethodnom godinom, u više nezaposlenih u javnim radovima za osobe sa invaliditetom je nešto više, ali je ukupno uzevši kroz javne radove zaposleno mnogo manje lica jer je u potpunosti izostalo finansiranje klasi njih javnih radova.

U 2014. godini značajno manji broj lica je koristio podsticajna sredstva za samozapošljavanje, odnosno pokretanje sopstvene delatnosti, od strane NSZ – ukupno 15, dok je Pokrajinski sekretarijat za privredu izdvojio značajno više sredstva i finansirao ukupno 55 lica na području grada Subotice. Najveći broj lica je na ovaj način registrovao radnje u oblasti usluga, odnosno pokrenuo sopstveni biznis u oblasti različitih vrsta usluga, uslužnog zanatstva, ali njih usluga što je oko 45 % od ukupnog broja, zatim u oblasti proizvodnje 20 %, u oblasti trgovinske delatnosti 15 %, intelektualnih usluga 10 % i oblasti ostalih usluga 10 %.

U prethodnoj godini, tržištu rada su ponudena i 3 lokalna programa zapošljavanja. U saradnji sa Nacionalnom službom za zapošljavanje a sredstvima grada Subotice, realizovan je program novog zapošljavanja, namenjen poslodavcima koji su imali nameru da otvore nova radna mesta na teritoriji grada. Subvencija je odobrena za ukupno 15 poslodavaca, te je na ovaj način omogućeno zapošljavanje 15 lica, što je nešto manje u odnosu na prethodnu godinu, ali mnogo značajnije jer je Grad sopstvenim sredstvima finansirao ovu meru, dok je finansijska podrška Nacionalne službe za zapošljavanje izostala. Zajedničkim sredstvima grada i Pokrajinskog sekretarijata za privredu, zapošljavanje i ravnopravnost polova realizovani su javni radovi. Odobreno je ukupno 15 projekata, pri čemu je radno angažovano 98 nezaposlenih subotičana, što je za trećinu više povećanje u odnosu na prethodnu godinu.

Ranjive grupe na tržištu rada

Ranjivim se smatraju grupe stanovništva radnog uzrasta čiji su ključni indikatori radnog statusa (stope: zaposlenosti, nezaposlenosti, aktivnosti, ranjive zaposlenosti) bitno nepovoljniji od odgovarajućih prosečnih veličina za ukupno stanovništvo radnog uzrasta.

U Nacionalnom akcionom planu zapošljavanja za 2015. godinu, prioritet za uključivanje u mere aktivne politike zapošljavanja imaju teže zapošljiva lica: dugoročno nezaposlena lica (lica koja su nezaposlena duže od 12 meseci), nezaposleni bez kvalifikacija ili niskokvalifikovani, mladi do 30 godina života, stariji preko 45 godina života, žene i ruralno

stanovništvo, višak zaposlenih, osobe sa invaliditetom, Romi, izbegla i raseljena lica i povratnici po Sporazumu o readmisiji.

Strukturu nezaposlenih lica u Subotici karakteriše dugoro na nezaposlenost, sa dominantnim u eš em mladih i žena u ukupnom broju nezaposlenih i posebno visokom stopom nezaposlenosti me u najosetljivijim, ranjivim, marginalizovanim društvenim grupama – Romima, izbeglicama i interno raseljenim licima, osobama sa invaliditetom, a prisutna je i zna ajna zastupljenost lica preko 45 godina života.

Kao posebno osetljive podgrupe unutar heterogene i brojne grupe nezaposlenih, izdvajaju se i osobe sa niskim obrazovnim statusom – neobrazovani ili sa srednjim stru nim zanimanjem i stariji radnici (preko 45 godina života). Neadekvatan obrazovni status je posledica neuskla enosti obrazovnog sistema i potreba tržišta rada, što za posledicu ima održavanje izražene stope nezaposlenosti ovih lica jer sa ste enim obrazovanjem ne ispunjavaju tražene uslove za odre ena radna mesta, te se dužina njihovog ostajanja na evidenciji NSZ produžava esto i na nekoliko godina, što predstavlja sve ve i problem za društvo i za pojedinca. Tako e, veoma je teško da obrazovni sistem prati proces industrijalizacije i tako odmah iz formalnog obrazovanja pripremi gotove radnike. U mnogim razli itim granama industrije izvršena je automatizacija, posebno u prera iva koj industriji i potrebno je znanje svakog pojedinca u initi sveobuhvatnijim i primenljivim na tržištu rada, što je jedino mogu e kroz prekvalifikaciju/dokvalifikaciju odnosno kroz obuke koje organizuje NSZ, a koje su namenjene tržištu rada.

Posebno osetljive/ranjive grupe na tržištu rada u Subotici, ine slede e grupe stanovništva radnog uzrasta:

- žene,
- osobe sa invaliditetom,
- lica starija od 45 godina života,
- mladi i
- Romi.

Žene na lokalnom tržištu rada

Prema rezultatima popisa stanovništva iz 2011. godine na teritoriji grada Subotice živi 141.554 stanovnika. U ukupnom broju stanovnika, broj žena je 73.514 u odnosu na broj muškaraca koji je 68.040. Veliki broj radno sposobnih žena radi u zoni takozvane „sive“ ekonomije, na povremenim poslovima, na zameni, kao radnice kod ku e, kao nepla ene ili

manje plaćene od muškaraca i time njihova društvena isključenost biva složenija. Možemo govoriti o pojavi „staklenog plafona“ u društvu koji proizilazi kao konačni rezultat ekonomske i socijalne neravnopravnosti polova. Ona se ogleda u nekoliko grupa faktora koje proističu u jedni iz drugih:

1. ukorenjeni stavovi prema muškoj i ženskoj ulozi u društvu, koji često određuju nivo i smer obrazovanja mladih žena,
2. segregacija zanimanja po polu (tradicionalno ženska zanimanja su manje plaćena, manje kompleksna i navodno zahtevaju manje sposobnosti, a i u onim oblastima gde rade veći inon žene – muškarci su na rukovodećim položajima),
3. nejednako plaćanje muškaraca i žena za isti posao u korist muškaraca, bez obzira na usvojenu zakonsku regulativu (Zakon o rodnoj ravnopravnosti),
4. poteškoće žena u usklađivanju poslovnih i privatnih obaveza .

Iako su razlike u stopama zaposlenosti i aktivnosti i dalje veoma velike, postoji trend postepenog smanjivanja. Smanjivanje razlika u osnovnim indikatorima zapošljavanja muškaraca i žena evidentirano u periodu od 2006. godine, ukazuje da aktivna politika zapošljavanja koju sprovodi Republika Srbija i podsticanje zapošljavanja žena daje pozitivne rezultate. Do sada je kriza imala najveći uticaj na delatnosti, poput građevinskog sektora i preradivačke industrije u kojima su zastupljeni "muški poslovi". Iz tih razloga potrebno je nastaviti rodno ravnopravno sprovođenje mera aktivne politike zapošljavanja sa posebnom pažnjom na uključivanje žena u mere.

Opšti indikatori nepovoljnog položaja žena su:

- ekonomska zavisnost,
- nezaposlenost i problem zaštite prava zaposlenih,
- rodni stereotipi u društvu, na poslu i snažan socijalni pritisak,
- besplatan rad/privređivanje žena na selu, i u prigradskim naseljima sa karakteristikama ruralnog područja
- loša koordinacija između različitih institucija i organizacija,
- ne sprovođenje Zakona o rodnoj ravnopravnosti i Konvencije o pravima žena
- problemi u usklađivanju privatnih i profesionalnih uloga žena,
- nedovoljna edukovanost žena u vezi sa svojim pravima.

Na evidenciji NSZ od 10.089 nezaposlenih lica na teritoriji grada Subotice, 4.919 lica su žene (48,75%).

Struktura nezaposlenih žena prema stepenu stru ne sprema je slede a: najviše nezaposlenih lica je sa I stepenom stru ne sprema 1,787 (36,32%), zatim sa IV stepenom 1.335 (27,13%), sa III stepenom 837 (17,01%), sa VII stepenom stru ne sprema je 462 lica (9,39%), sa VI stepenom stru ne sprema je 266 lica (5,4%), sa II stepenom 211 lica (4,28%), dok je najmanji broj nezaposlenih žena sa V stepenom stru ne sprema - 20 (0,4%).

Prema godinama starosti, struktura žena je slede a: populacija od 40 do 50 godina starosti ima najveće u populaciji nezaposlenih sa brojem lica 1.324 odnosno 26,91%, slede žene preko 50 godina starosti sa 1.230 lica, odnosno 25 %, zatim žene do 30 godina starosti sa brojem od 1.212 što je 24,63%, a najmanje je onih u kategoriji 30 do 40 godina 1.153 lica, odnosno 23,4%.

Prema dužini boravka na evidenciji, najviše je lica koje čekaju od 1 do 2 godine- 953 lica što je 19,37 %, slede lica koja čekaju do 3 meseca 779 lica, odnosno 15,8 %, zatim lica koja su na evidenciji od 3 do 5 godina 722 što je 14,67 %, a najmanje je lica u kategoriji koja čekaju od 8 do 10 godina 73 lica , a to je 1,48 %.

Samozapošljavanje i novo zapošljavanje žena

Samozapošljavanje je jedna od mera aktivne politike zapošljavanja namenjena nezaposlenim licima sa evidencije koja imaju nameru da pokrenu samostalni biznis i bave se privatnim preduzetništvom. Značajno u oštre u programima samozapošljavanja na području grada imaju i žene. Neophodan uslov za korišćenje subvencija za samozapošljavanje, pored nezaposlenosti jeste i poštovanje obuke iz preduzetništva. Sva lica koja žele učestvovati u programu samozapošljavanja obavezna su završiti instruktivnu obuku iz oblasti preduzetništva u organizaciji NSZ, nakon čega ispunjavaju uslove za konkurisanje Tokom 2014. godine na području grada obuku je završilo 250 nezaposlenih lica, od toga su 116 žene ili 46,5 %, što je skoro polovina i na nivou prethodne i ranijih godina.

Najviše žena jeste u programima javnih radova za osobe sa invaliditetom i to 60%, što je inače uobičajeno za sve javne radove.

Kod programa samozapošljavanja učestvuju i žene u ukupnom broju lica koja su pokrenula samostalni posao jeste 47%. U oštre žena iz godine u godinu je sve veće. Ako se posmatra

duži vremenski period, kod svih programa zapošljavanja u eš e je na nivou višegodišnjeg proseka koji se kre e izme u 40 i 50%.

Kod programa subvencije za otvaranje novih radnih mesta u eš e žena u zapošljavanju kod drugih poslodavaca je još ve e, kre e se oko 60 % u odnosu na ukupan broj zaposlenih. Kod programa koji je Grad finansirao u eš e žena je ak 80% u odnosu na ukupan broj zaposlenih kroz ovu meru, što je najve e u eš e do sada.

Preduzetnice su najviše registrovale radnje iz oblasti razli itih vrsta usluga, poput frizersko-kozmeti arskih, usluge nege i održavanja tela, ugostiteljskih, socijalnih kao što su smeštaj starih i bolesnih i briga o njima, proizvodnja ode e, proizvodnja i prodaja hleba, peciva i kola a, trgovinska delatnost, zatim ra unovodstveni i revizorski poslovi, dok su druge delatnosti vrlo malo zastupljene. Ovakav trend razvoja usluga se zadržava na istom nivou ve nekoliko godina i nije se zna ajno menjao.

U okviru ženskog preduzetništva posebnu grupu ine agropreduzetnice koje zapo inju svoje male ekonomske inicijative na lokacijama u prigradskim naseljima ija se ekonomija i razvoj prevashodno baziraju na poljoprivredi. Ovi preduzetni ki poduhvati se pokre u u oblasti diverzifikacije poljoprivredne proizvodnje (uzgajanje novih sorti biljaka, organska proizvodnja), prerade mleka, vo a i povr a, savremenih oblika bavljenja sto arstvom, u etno preduzetništvu kao i inicijativama u seoskom turizmu.

Iako se ova vrsta preduzetništva u ve ini slu ajeva odvija u okviru gazdinstava (registrovanih), ona ipak spada u kategoriju samozapošljavanja žena, koju treba podržati sa posebnim obzirom na injenicu da u ovim prigradskim naseljima živi 30 % stanovništva grada Subotice od ega najmanje polovinu ine žene.

Drugi razlog za podršku samozapošljavanju žena u ruralnim podru jima Subotice ine opredeljenja u okviru Strategije lokalnog održivog razvoja (SLOR) koja naglašavaju važnost unapre enja poljoprivrede i seoskog turizma kao bitnih razvojnih potencijala grada. Prema novim istraživanjima (SeCons i Femina Creativa, UN Women) žene su glavne inicijatorke novih ideja i predstavljaju vode u snagu u preobražaju ruralne ekonomije²¹.

²¹ Prema polaznoj studiji o preduzetništvu žena u Srbiji (SeCon UN Women) i istraživanjima Femine Creative, urbano žensko preduzetništvo je u stagnaciji odnosno opadanju, dok je preduzetništvo žena sa sela u porastu sa mnogo zanimljivih novih ideja.

Tokom 2014 godine paralelno su bili aktivni konkursi AP Vojvodine i konkurs LAPZ za grad Suboticu. Kroz programe otvaranja novih radnih mesta zaposleno je 97 lica sa teritorije grada uz finansijsku podršku APV, od toga oko 70% žena u odnosu na ukupan broj lica. U navedenim programima, najviše su bile zastupljene tako e uslužne delatnosti, zatim proizvodnja, trgovina, intelektualne usluge, a najmanje ostale vrste usluga

Osobe sa invaliditetom na lokalnom tržištu rada

Osobe sa invaliditetom se svakodnevno suo avaju sa itavim nizom prepreka kada je re o njihovom zapošljavanju, po ev od predrasuda, pa sve do arhitektonskih barijera i to na svakom koraku. Da bi osobe sa invaliditetom mogle da zadovoljavaju osnovne egzistencijalne potrebe njima se mora omogu iti pravo na rad. Kako bi osobe sa invaliditetom mogle da rade, potrebne su minimalne izmene u pogledu radnog prostora i mogu nost dolaska do njega, kao i delimi ne promene metoda rada. Tako e, postoje razli iti oblici invalidnosti tako da se i potrebe osoba sa invaliditetom razlikuju. Svaka od navedenih grupa se mora uklju iti u društveni život grada, kako bi on postao održiv za sve svoje stanovnike.

lanom 24. Zakona o zapošljavanju i profesionalnoj rehabilitaciji osoba sa invaliditetom,²² nametnuta je obaveza zapošljavanja osoba iz ove populacije za sve poslodavce koji imaju više od 20 radnika. Uz pomo pomenutih zakonskih odredbi, odre eni broj osoba sa invaliditetom se uklju io u svet rada, ali to je i nadalje nedovoljno.

Subotica ima težnju da postane grad koji e se u potpunosti prilagoditi osobama sa invaliditetom, tako da se poslednjih godina velika pažnja posve uje inkluziji, kako bi lica sa invaliditetom postala aktivni lanovi zajednice, koji e svojim potencijalom doprineti razvoju grada. Primeri pozitivne prakse 2011., 2012., 2013. i 2014. godine su pokazali kako ove osobe mogu uspešno da rade i postižu predvi ene rezultate, a da su razlike samo u na inu rada i prilago avanju poslovnog prostora. Jedan o takvih primera predstavlja i realizacija javnih radova za osobe sa invaliditetom na teritoriji grada Subotice.

Me utim, poslodavci su samo poslednji korak u uklju ivanju osoba sa invaliditetom na tržište rada. Potrebno je da je celokupan proces obrazovanja prilago en i da omogu ava osobama sa invaliditetom sticanje potrebnog znanja i kvalifikacija koje tržište rada traži.

U pripremi je Strategija APV za poboljšanje položaja seoskih žena u Vojvodini, što bi trebalo da otvori nove mogu nosti u ovim oblastima.

²²Izvor: http://www.nsz.gov.rs/live/digitalAssets/0/327_zakon_o_profesionalnoj_rehabilitaciji.pdf (20.01.2015.)

Paralelno sa procesom redovnog obrazovanja potrebna je društvena akcija kojom bi se pokazalo da osobe sa invaliditetom mogu i žele da rade i da se prema njima odnosi kao prema ravnopravnim članovima naše zajednice.

Na evidenciji subotice Filijale NSZ je evidentirano 421 osoba sa invaliditetom od toga su 146 žene (34,67%), dok je 275 lica muškog pola.

Prema stepenu stručne sprema situacija je sledeća: najviše ima lica sa I stepenom stručne sprema 196 (46,55%), zatim sa II i III stepenom jednak broj 75 lica (17,81%), sa IV stepenom stručne sprema je 54 lica (12,82%), sa VI stepenom 9 lica (2,13%) i VII stepenom ima 8 lica (1,9%).

Opšti indikatori nepovoljnog položaja osoba sa invaliditetom na tržištu rada su:
ekonomska zavisnost i nemogućnost da se iz te zavisnosti sopstvenim snagama izađe,
arhitektonske barijere,
predrasude i socijalna izolovanost,
slaba mobilnost koja dovodi do gubitaka u socijalnim kontaktima, teškoće u radnoj adaptaciji,
nedovoljna senzibilisanost poslodavaca za potrebe i mogućnosti radnog angažovanja.

Principi usmereni protiv diskriminacije koji imaju za cilj jačanje svesti društva o potrebi inkluzije osoba sa invaliditetom, kao i o njihovim jednakim pravima, koja su univerzalna i važe za sve su:

- Povećanje poštovanja različitosti kroz individualna prava,
- Socijalni pristup i uklanjanje barijera,
- Podsticanje inkluzije kroz zapošljavanje,
- Podrška procesu socijalne integracije,
- Jačanje i širenje socijalnih struktura koje sadrže participativnost,
- Podizanje nivoa obaveštenosti i podizanje svesti javnog mnjenja.

Ono što je karakteristično za osobe sa invaliditetom je da se samo mali broj lica zapošljava u okviru svoje kvalifikacije ili stručne sprema, nego se zapošljavaju prema svojim osobnim psihofizičkim mogućnostima.

Od početka godine **zaposleno je 94 osoba sa invaliditetom**, od toga **36 žena**. Važno je naglasiti da je posredstvom mera aktivne politike zapošljavanja zaposleno 47 lica, a 47 lica uz direktno podređivanje. Na određeno vreme zaposleno je 71 lice, a na neodređeno vreme 23 lica.

U mere profesionalne rehabilitacije OSI, zaključno sa 30.12.2014. godine je uključeno 237 lica, od toga 100 lica je posetilo sajam zapošljavanja, 74 je prošlo obuku za aktivno traženje posla i specijalisti su obuku za traženje posla, a 10 je uključeno u rad Kluba za traženje posla. Najveći broj je zaposlen putem javnih radova – 47 lica, 1 lice je u programu subvencije zarada OSI bez radnog iskustva, 3 lica u programu novog zapošljavanja, 1 lice se samozaposlilo, a 135 lica je zaposleno direktnim posredovanjem bez finansijske podrške, dok je putem stručne prakse angažovano 1 lice.

Mladi na lokalnom tržištu rada

Mladima na tržištu rada u Subotici, iako često mogu imati prednost pri zapošljavanju, nedostatak radnog iskustva otežava proces prvog zaposlenja tako da je procenat onih koji prvi put traže posao izuzetno visok. Deo populacije nema razvijenu svest da bi trebalo još od srednje škole da se pozabavi razvojem karijere. Prisutan je i nedostatak znanja o načinu predstavljanja sebe poslodavcima kroz pisanje CV, saznanje o tome šta je to intervju za posao i šta mogu da očekuju na intervjuima, kako treba da izgleda dobro motivaciono pismo i slično. S druge strane, jako su adaptibilni i lako se zapošljavaju pogotovo u velikim sredinama gde je potreban kadar sa visokom stručnom spremom, mada su prisutna velika očekivanja u pogledu očekivane plate.

Dostignuti nivo obrazovanja mladih je relevantan strukturni indikator nivoa obrazovanja jednog dela kontingenta radne snage koji će u bliskoj budućnosti odrediti razvojni potencijal zemlje. Ovaj indikator definiše udela mladih sa srednjom i višom stručnom spremom u ukupnoj populaciji starosne grupe mladih.

Značaj nivoa obrazovanja je u tome što generiše nezaposlenost, odnosno sa povećanjem stepena stručne spremlje smanjuje se nezaposlenost.

Na evidenciji NSZ Filijale u Subotici, nezaposlenih lica mladih od 30 godina ima 2.409, odnosno 26,5% ukupne populacije nezaposlenih.

Analiza zapošljavanja mladih pokazuje da se oni naj češće zapošljavaju kroz **fleksibilne oblike rada** na honorarnim, privremenim i povremenim poslovima, van prostorija poslodavca i da rade za niže zarade.

Programi koji se realizuju od strane Nacionalne službe za zapošljavanje pružaju mladima priliku da uspješnije startuju na tržištu rada nude i im mogu pomoći u sticanju radnog iskustva, dodatnog osposobljavanja za konkretan posao, finansijskim podsticanjem poslodavaca za zapošljavanje ili u svojstvu pokretanja sopstvenog biznisa.

U tom pravcu, poslodavci koji zapošljavaju lica mlađa od 30 godina **oslobađaju se doprinosa za obavezno socijalno osiguranje** istovremeno ostvaruju i pravo **na poresku olakšicu** – oslobađanje od obaveze uplate obračunatog i obustavljenog poreza na zarade novozaposlenog lica. Tokom 2013 godine, uz ove subvencije zaposleno je 8 lica iz ove kategorije.

Kao preduzetnici mladi se gotovo isključivo odlučuju za pružanje usluga, žene za kozmetičke i frizerske usluge, dok su muškarci neprikosnoveni u novim tehnologijama, kao što su izrada i održavanje programa za kompjutere i u pružanju usluga u zanatstvu, kao što su molersko-farbarske usluge.

Jedan od programa aktivne politike zapošljavanja je i subvencionisanje poslodavaca za **otvaranje novih radnih mesta**, gde se za zapošljavanje mladih pored osnovnog iznosa daje i dodatni novčani iznos, ili kod nekih Javnih poziva zapošljavanje ovih lica ima prednost. Na osnovu programa subvencionisanje poslodavaca za otvaranje novih radnih mesta u 2014. godini zaposleno je 15 nezaposlenih lica.

Programi stručne prakse je program namenjen mladima koji su prvi put radno angažovani u struci koju su stekli tokom redovnog školovanja. Lica se po ovom programu naj češće zapošljavaju u oblasti školstva i socijalne zaštite, kao i u administrativnim zanimanjima i medicini. Realizacija ovih programa je u toku, ove godine ovim programom obuhvaćeno je 48 mladih, i jedna mlada osoba sa invaliditetom, a do sada realizovano praćenje pokazuje da su retki slučajevi raskida ugovora ili nezadovoljstva i nesuglasica između lica i njihovih poslodavaca.

Uspostavljanjem Kancelarije za mlade (21.03.2013. godine), postigla se koncentrisana i stru na koordinacija aktivnosti mladih.

Lica starija od 45 godina života

Rast stope nezaposlenosti u starosnoj grupi od 45 godina života linearno se povećava iz godine u godinu. Razlozi za to su : veliki broj neuspelih privatizacija i odlazak u stečaj preduzeća ili smanjenje broja zaposlenih usled ekonomskih poteškoća u poslovanju firmi zatim podsticanje zapošljavanja lica do 30 godina života i zbog nedostatka adekvatnih znanja i veština lica koja su na evidenciji i koja prelaze u dugoročnu nezaposlenost.

U starosnoj grupi preko 45 godina života u Subotici ima 4.637 lica (40,2%), od toga žena 1.996 (43%), što navodi na zaključak da u ovoj kategoriji ima više muškaraca nego žena. Podaci pokazuju da je većina lica ove starosne grupe iz zaposlenosti prešla u neaktivnost iz raznih razloga kao što su: gubljenje motivacije za aktivno traženje posla jer se poslodavci uglavnom odlučuju za mladu radnu snagu, nedovoljno znanje i samim tim smanjena mogućnost za zapošljavanje. Iz pomenutih razloga učestvuju lica preko 45 godina života u dugoročnoj nezaposlenosti i dalje nastavlja da se povećava. U Lokalnom akcionom planu zapošljavanja za 2011. godinu kao posebno osetljive grupe na tržištu rada u Subotici su identifikovane žene, mladi, osobe sa invaliditetom i Romi. Lokalnim akcionim planom zapošljavanja za 2012., 2013. a i za 2014. godinu, ova lista se proširuje licima preko 45 godina starosti, zbog brojnih okolnosti koje im otežavaju zapošljavanje na lokalnom tržištu rada. U 2014. godini naglasak prilikom stvaranja uslova za novo zapošljavanje treba dati zapošljavanju mladih od 30 godina starosti kao najugroženijoj grupi nezaposlenih.

Romi na lokalnom tržištu rada

Romska populacija čini grupu najdublje ranjivosti i isključenosti na lokalnom i republičkom tržištu rada. Ukupna zastupljenost Romske nacionalne manjine na evidenciji subotičke Filijale NSZ je 178 lica od toga 94 žena. Podatak ne odražava realno stanje, s obzirom da određeni broj Roma ne želi ili ne naglašava svoju nacionalnu pripadnost prilikom prijave na evidenciju NSZ. Prema podacima Edukativnog centra Roma, broj radno sposobnih i aktivnih odraslih Roma u Subotici je 1.850 osoba. Po popisu stanovništva iz 2011. godine na teritoriji Subotice se 2.959 osoba izjasnilo da su pripadnici romske nacionalne manjine. Ovaj podatak se slaže sa procenama Edukativnog centra Roma (ECR) o broju romske zajednice iz

2006. godine. U radno sposobno stanovništvo ECR je evidentirao i decu starosti od 1996. godišta pa na više. Podaci ECR su slede i:

Majka/Staratelj

Ukupan broj majki u evidenciji:	560
Završeno obrazovanje:	
Bez završene osnovne škole	417
Niže obrazovanje	41
Osnovna škola	81
Srednja škola	19
Više obrazovanje	2
Zaposlenje:	
Nezaposlena	539
Redovno zaposlenje	4
Samostalna delatnost	6
Povremeno/sezonsko zaposlenje	10
Drugo	1

Tabela 11. Pregled ženske romske populacije u obrazovanju i zapošljavanju²³

Otac/Staratelj

Ukupan broj oeva u evidenciji:	556
Završeno obrazovanje:	
Bez završene osnovne škole	289
Niže obrazovanje	72
Osnovna škola	134
Srednja škola	57
Više obrazovanje	4
Zaposlenje:	
Nezaposlena	425
Redovno zaposlenje	10
Samostalna delatnost	22
Povremeno/sezonsko zaposlenje	83
Drugo	16

Tabela 12. Pregled muške romske populacije u obrazovanju i zapošljavanju²⁴

²³ Izvor: Edukativni centar Roma, Subotica, 2012.

²⁴ Izvor: Edukativni centar Roma, Subotica, 2012.

Utjecaj tradicionalnog načina života utiče na opšta zapažanja o stanju romske zajednice, veoma mali broj lica uključeno je u aktivno traženje posla, žene romske nacionalnosti su opredeljene za rađanje i podizanje dece, nedovoljna je upućenost populacije u mogućnosti ostvarivanja prava i obaveza kod javnih i državnih institucija, postoje predrasude kod poslodavaca kada je reč o zapošljavanju i dr. Postoje brojne druge teškoće vezane za zapošljavanje i poboljšanje položaja Roma na lokalnom tržištu rada i one su uslovljene spletom složenih socijalnih, ekonomskih, političkih i mnogih drugih okolnosti. Najveći broj pripadnika romske nacionalne manjine živi u uslovima ekstremnog siromaštva i veoma lošeg standarda, posebno u zdravstveno-higijenskom smislu, često ne poseduju lična dokumenta, nemaju zdravstveno i socijalno osiguranje, niskog su obrazovanja. Određeni broj Roma ne poznaje službeni jezik, a mali broj ima završeno osnovno obrazovanje, pa veoma ograničenim mogućnostima da stekne više obrazovanje od osnovnog. Većina je nezaposlena, a zaposleni obavljaju najmanje kvalifikovane i plaćene poslove. Veštine stiču samostalno na nekvalifikovani i nespecijalistički način što doprinosi nekonkurentnom položaju na tržištu rada, i ostvarivanju minimalnih zarada. Pozitivno je što se mladi Romi uključuju u školu za obrazovanje odraslih, jer tržište rada nije spremno da prihvati povećan broj nekvalifikovane radne snage.

U 2014. godini, manji broj lica romske nacionalnosti sa teritorije grada Subotice se uključilo u mere aktivne politike zapošljavanja. Tako je 5 lica uključeno u program javnih radova. Kada je reč o adekvatnim merama u 2015. godini usmerenim ka pripadnicima romske nacionalne manjine, neophodno je paralelno raditi na inkluziji i izvan tržišta rada, odnosno, na tretiranju korena njihove socijalne isključenosti – stanovanju, obrazovanju, zdravstvu, uspostavljanju međuetničkih odnosa i sl.

MAPIRANJE ZAINTERESOVANIH STRANA U PROCESU IZRADE LOKALNOG AKCIONOG PLANA ZAPOŠLJAVANJA

Lokalna politika zapošljavanja u interesu je brojnih zainteresovanih strana, a ve ina njih prepoznala je svoj udeo i u procesu lokalnog akcionog planiranja:

- Nacionalna služba za zapošljavanje, (uloga: identifikovanje karakteristika lokalnog tržišta rada i mogu nosti za zapošljavanje, usmeravanje sredstava za aktivne mere politike zapošljavanja, posredovanje u zapošljavanju nezaposlenim licima, posredovanje izme u preduze a i obrazovnih institucija i privatnih agencija za zapošljavanje).
- Lokalna samouprava, - (uloga: uspostavljanje adekvatnog poslovnog ambijenta za ulaganje i razvoj preduzetništva , prilago avanje lokalnih usluga u funkciji bržeg zapošljavanja (de ja zabavišta i obdaništa, bolji transport...); integracija politike zapošljavanja u sve politike razvoja na lokalnim nivou; ustupanje prostora za nove inovativne programe npr. tehnološki parkovi, inkubatori, centri za trening).
- Savet za zapošljavanje grada Subotice, - (uloga: koordinacija aktivnosti i uspostavljanje mrežne saradnje svih zainteresovanih strana za sprovo enje akcionog plana zapošljavanja, iniciranje izrade Lokalnog akcionog plana zapošljavanja, implementiranje i verifikovanje mera aktivne politike zapošljavanja),
- Regionalna razvojna agencija – (uloga: razvoj mape resursa, trasiranje pravaca razvoja i pružanje konsultantskih usluga preduze ima sa viškovima i novim preduzetnicima).
- JP Privredno - tehnološki parkovi Subotica, (uloga: Upravljanje gra evinskim zemljištem u državnoj svojini sa pravom koriš enja ili u svojini Grada Subotice, koje se nalazi u radnim i poslovnim zonama namenjenim proizvodnji, privredi, komercijalnim funkcijama, definisanim Generalnim planom Subotica-Pali do 2020.godine i Prostornim planom opštine Subotica, Izgradnju i održavanje komunalnih dobara u radnim i poslovnim zonama kojima upravlja Preduze e).
- Sindikati koji deluju na podru ju grada Subotice, (uloga: podrška zapošljavanju kroz razvoj sindikalne svesti i konstruktivnu podršku procesima privatizacije u pogledu sprovo enja preventivnih mera i usmeravanje otpremnina na novo zapošljavanje; insistiranje na društveno odgovornom i zakonitom poslovanju i unapre enju kvaliteta ponude poslova; predlaganje sredstava za razvoj obrazovnih programa i mera aktivne politike zapošljavanja).
- Otvoreni Univerzitet, (uloga: razvoj konkurentnosti radne snage, zapošljivosti i unapre enju preduzetniških veština i gra anskog društva orijentisanog na akcije i promene).

- Udruženje preduzetnika, (uloga: razvoj mape resursa, utvrđivanje potreba preduzetnika za novom radnom snagom, profil radne snage, utvrđivanje trendova privrednih aktivnosti).
- Regionalna privredna komora, (uloga: razvoj mape resursa, utvrđivanje trendova privrednih aktivnosti).
- Aktiv direktora subotičkih osnovnih i srednjih škola, (uloga: razvoj konkurentnosti radne snage, zapošljivosti i unapređenje preduzetničkih veština i građanskog društva orijentisanog na akcije i promene).
- Nezaposlena lica,
- Poslodavci, (uloga: kreiranje novih radnih mesta; programi sticanja prve radne prakse za mlade; zapošljavanje teže zapošljivih kategorija lica (stariji od 45, žene, osobe sa invaliditetom, pripravnici,); davanje informacija o budućim potrebama u pogledu znanja, veština i sposobnosti, definisanje standarda zanimanja i kvalifikacija).
- OCD koje se bave osnaživanjem marginalizovanih grupa: Roma, osoba sa invaliditetom, žena, mladih, itd., (uloga: razvoj konkurentnosti radne snage, zapošljivosti i unapređenje preduzetničkih veština i građanskog društva orijentisanog na akcije i promene).
- Agencija Infostud (uloga: razvoj mape resursa)

Analiza problema zapošljavanja u Subotici

Proces lokalnog akcionog planiranja identifikovao je sledeće probleme zapošljavanja u Subotici:

- Proces privatizacije sproveden je bez adekvatnih socijalnih programa,
- Prisutnost i produbljivanje ekonomske krize,
- Znatna nelikvidnost u okviru svih segmenata društva,
- Zaostajanje nivoa zarada u odnosu na republički i pokrajinski nivo,
- Nestimulativno radno okruženje - u Subotici se primećuje odliv visokoobrazovanih kadrova,
- Neusklađenost potreba lokalnog tržišta rada sa obrazovnom upisnom politikom,
- Nedovoljna povezanost privrede i obrazovanja,
- Nedostatak praktičnih znanja po završenoj školi,
- Niska mobilnost radne snage,
- Marginalizovane grupe imaju posebne teškoće u pozicioniranju na tržištu rada,
- Zakonski okvir zapošljavanja i oblici radnog vremena su neadekvantni, ne postojanje fleksibilnog oblika rada,
- Veliki broj lica koja su starija od 45 godina, a koja prelaze u dugoročnu nezaposlenost pri čemu su nemotivisana za aktivno traženje posla,

- Veliki broj lica mladih od 30 godina nalazi se na evidenciji nezaposlenih
- Veliki procenat radne snage radi na crno pri emu nemaju nikakva prava niti im je regulisan radni status,
- Rad na crno konkuriše aktuelnom zvaničnom tržištu rada i nivo zarade u privatnom sektoru,
- Nedostatak programa i mera usmerenih ka dokvalifikaciji,
- Nedostatak drugih, najčešće psihosocijalnih vidova podrške prilikom zapošljavanja i tokom perioda zaposlenosti osoba sa invaliditetom,
- Nedostatak stručne psihosocijalne podrške i edukacije poslodavaca koji zapošljavaju osobe sa invaliditetom,
- Nedovoljan broj slobodnih radnih mesta, a posebno onih na kojima se mogu angažovati osobe sa invaliditetom,
- Konkursi NSZ za aktivne mere zapošljavanja nemaju kontinuitet tokom celitave godine, ve trajaju određeno vreme,
- Programi NSZ za samozapošljavanje nisu dovoljno usmereni ka ljudima sa iskustvom, a finansijska podrška nije diktirana od strane potreba tržišta rada i deficitarnih lokalnih oblasti,
- Na polju obrazovanja odraslih nema adekvatne zakonske regulative,

Potencijali zapošljavanja na lokalnom nivou

Kao neiskorištene ili nedovoljno iskorištene lokalne mogućnosti zapošljavanja prepoznaju se sledeći aspekti:

- Grad Subotica raspolaže određenom, infrastrukturom koja bi se mogla transformisati u objekte koji bi služili obukama i prekvalifikaciji lica sa neodgovarajućom stručnom spremom za zanimanja koja su potrebna na tržištu rada,
- Lokalna samouprava treba da nastavi kontinuirano da usmerava svoje snage ka privlačenju stranih investitora domaćih investitora sa ciljem stvaranja novih radnih mesta,
- Subotica ima odličan geografski položaj koji je prirodno usmerava ka saradnji sa Republikom Hrvatskom i Republikom Mađarskom članicama Evropske Unije u svim oblicima, pa i u pravcu razmene, stimulisanja partnerstava u privrednom i ekonomskom smislu,
- Podsticaji za inovativne i na poljoprivredne proizvodnje i na prerade,
- Podrška i razvoj novih usluga i kapaciteta za zbrinjavanje starih i iznemoglih lica kao nova rastuća grana uslužnih delatnosti,

- Oblast turizma ostaje neiskorištena mogu nost Subotice i to u slede im oblicima: banjski, seoski, zdravstveni, ekološki i kongresni turizam,
- Socijalno preduzetništvo i socijalne kooperative nisu dovoljno prepoznate niti iskorištene u Subotici,
- Lokalna samouprava može formirati fond za biznis inovacije koji bi bio namenjen lokalnim preduzetnicima, i imao razne mehanizme odabira inovativnih ideja i kontinuiranog podržavanja razvoja biznis ideja,
- Javni radovi kao mogu nost angažovanja brojnih nedovoljno kvalifikovanih kadrova sa evidencije NSZ,
- Pre dodele sredstava za samozapošljavanje (od strane NSZ) potrebno je izvršiti selekciju i odabrati najkvalitetnije budu e preduzetnike, a period pred davanje sredstava iskoristiti za kvalitetnu pripremu budu ih preduzetnika za posao (radionica kao interaktivan na in sazrevanja i razrade biznis ideje),
- Ključni lokalni subjekti zapošljavanja treba kvalitetnije da sara dju i da budu umreženi, na taj na in bi se povezala analiza stanja na tržištu rada sa budu im pravcima lokalnog razvoja i dobio bi se adekvatan uvid u potrebe i probleme kadrova u Subotici. Ove uloge umrežavanja i podsticanja trebao bi da preuzme Savet za zapošljavanje,
- Lokalne obrazovne institucije za odrasle deluju sinergijski u pravcu stimulanja preduzetništva. Njihovi programi trebalo bi da se dopunjuju, a ne da se preklapaju ili dupliraju. Ulogu koordinatora ovog procesa trebao bi da ima Savet za zapošljavanje,
- Stimulisanje sticanja prakse kod mladih ljudi putem volonterskog rada (uz minimalnu finansijsku podršku lokalne samouprave ili odre enog donatorskog programa) ili aktivnim u eš em u nevladinom sektoru,
- Uspostaviti saradnju sa svim privrednim subjektima na teritoriji Grada, kroz neposrednu komunikaciju što e doprineti razmatranju potreba za kadrovima tj. za radno snagom u kratkoro nom, srednjoro nom i dugoro nom planu,
- Potencijali u oblasti ruralnog razvoja , odnosno diverzifikacije ruralne ekonomije kojima grad Subotica obiluje nisu iskoriš eni u pravcu zapošljavanja i samozapošljavanja. To se posebno odnosi na nove oblike ekonomskih inicijativa poput prerade bio-otpada, proizvodnje organske hrane ili obnavljanja autentinih lokalnih znanja i veština, inicijativa u turizmu i sl. Planska podrška razvoju ovih oblasti otvara podjednake mogu nosti za stanovnike prigradskih naseljea, ruralnih naselja i stanovnike urbanog jezgra.
- Uskladiti srednjoškolsko obrazovanje sa potrebama privrede Grada.

SWOT ANALIZA

(Najznačajniji elementi)

SNAGE:

- strategija razvoja Grada za period 2013 – 2022
- pozitivan pristup lokalne samouprave za rešavanje problema nezaposlenosti
- spremnost za rad nezaposlenih
- aktivnosti poslodavaca i njihova zainteresovanost za otvaranje novih radnih mesta u slučaju subvencionisanja istih
- stvaranje uslova za privlačenje investicija
- otvaranje novih radnih mesta u industrijskoj proizvodnji

SLABOSTI:

- zatvaranje preduzetničkih radnji
- povećanje broja nezaposlenih mladih i starijih od 45 godina života
- nesrazmera u strukturi kvalifikacija nezaposlenih i potreba privrede
- postojanje dugoročne nezaposlenosti
- konstantan pad prosečne vrednosti zarada u odnosu na prosek Republike
- porast prosečne starosti aktivnog stanovništva
- postojanje sive ekonomije

ŠANSE:

- stvaranje radnih mesta u poljoprivrednoj proizvodnji
- otvaranje novih radnih mesta kod novih investitora (Swarovski, Calzedonia itd.)
- dalja izgradnja industrijske zone u Malom Bajmoku, i opremanja prostora bivše kasarne "Petar Drapšin"
- aktiviranje braunfield investicija

- nove zakonske odredbe za rastere enje poreskih obaveza privrednih subjekata i za stvaranje povoljnog privrednog ambijenta za porast zapošljavanja
- otvaranje radnih mesta za potrebe turisti kih usluga

OPASNOSTI:

- odliv mladih obrazovanih kadrova
- pove anje nezaposlenosti usled smanjenja ekonomskih aktivnosti preduze a i javnog sektora
- nastavak finansijske i ekonomske krize
- slab potencijal preduze a za inovativne aktivnosti i osvajanje novih tržišta
- porast broja nedostatka mladih sa veštinama koje traže poslodavci

AKCIONI PLAN ZAPOSŁJAVANJA ZA 2015. GODINU

1. OTVARANJE NOVIH RADNIH MESTA						
1.1. Novo zapošljavanje – podrška poslodavcima						
	MERA	OEKIVANI REZULTATI	INDIKATOR USPEŠNOSTI	NOSIOCI AKTIVNOSTI	IZVORI FINANSIRANJA	FINANSIJSKA SREDSTVA
	1.1.1. Subvencije poslodavcima za zapošljavanje na novootvorenim radnim mestima	Povećano zapošljavanje	Broj novih radnih mesta Žene/muškarci	NSZ	Budžet RS Budžet APV Budžet grada Subotice	
1.2. Podrška samozapošljavanju						
	1.2.1. Subvencija za samozapošljavanje	Povećano samozapošljavanje	Broj novoosnovanih firmi Broj lica koja su pokrenula sopstveni posao Žene/muškarci	NSZ	Budžet RS Budžet APV	

	1.2.2. Edukacija nezaposlenih o preduzetništvu	Informisani i edukovani pokreta i sopstvenog biznisa, spremni za otvaranje i vo enje firme	Broj edukovanih nezaposlenih i broj novootvorenih firmi Žene/muškarci	NSZ Otvoreni univerzitet OCD Udruženje preduzetnika	Budžet RS Projektno finansiranje	
	1.2.3. Omladinsko preduzetništvo – podrška putem edukacija - Upoznavanje sa preduzetništvom	Edukovani mladi o preduzetništvu Kampanja za razvoj preduzetništva, osnivanje kluba mladih preduzetnika. Finansiranje razvojnih programa mladih	Broj edukaovanih mladih, broj organizovanih kampanja, osivanje kluba mladih preduzetnika, realizacija konkursa za finansiranje razvojnih programa mladih preduzetnika/ca	NSZ Otvoreni univerzitet Udruženje poslodavaca KZM OCD	Projektno finansiranje Budžet RS	
	1.2.4. Omladinsko preduzetništvo subvencije za samozapošljavanje start up	Pove ano samozapošljavanje mladih	Kvantitet i kvalitet biznis planova Broj novoosnovanih preduze a od strane mladih	RRA, KZM, Otvoreni univerzitet	Budžet RS Budžet APV Projektno finansiranje	

1.3. Javni radovi

	1.3.1. Javni radovi	Nezaposlena lica angažovana u javnom radu	Broj nezaposlenih angažovanih na javnim radovima Žene/muškarci	NSZ GRAD SUBOTICA	Budžet RS Budžet APV Budžet grada Subotice	17.000.000,00 Iz budžeta Grada Subotice
--	---------------------	---	---	----------------------	---	--

2. OBUKE

2.1. Obuke za nezaposlene

	2.1.1. Obuke za nekvalifikovane nezaposlene sa ciljem sticanja kvalifikacije/zanimanja	Sticanje kvalifikacije	Broj onih koji su stekli kvalifikaciju i broj zapošljavanja Žene/muškarci	NSZ RRA Otvoreni univerzitet	Budžet RS Projektno finansiranje	
--	--	------------------------	--	---------------------------------------	--	--

	2.1.2. Obuke za nezaposlene sa suficitarnim zanimanjem, sa ciljem preusmeravanja u novo, srodno zanimanje	Sticanje konkurentnog zanimanja	Broj onih koji su se prekvalifikovali i broj zapošljavanja Žene/muškarci	NSZ RRA Otvoreni univerzitet	Budžet RS Projektno finansiranje	
	2.1.3. Obuke na radnom mestu, sa ciljem sticanja kvalifikacije za poznatog poslodavca	Radna snaga sa veštinama potrebnim za novo radno mesto	Broj polaznika obuke i broj zapošljavanja Žene/muškarci	NSZ	Budžet RS	

3. ZAPOSŁJAVANJE TEĐE ZAPOSŁJIVIH KATEGORIJA NEZAPOSLENIH

3.1. Zapošljavanje Roma

	3.1.1. Priprema nezaposlenih Roma za aktivnije uključivanje na tržište rada, u saradnji sa romskim nevladinim organizacijama	Romi aktivni u traženju posla Zapošljavanje Roma	Broj novoprijavljenih nezaposlenih lica romske nacionalnosti Đene/muškarci	NSZ Edukativni centar Roma	Projektno finansiranje	
--	--	---	---	-------------------------------	------------------------	--

	3.1.4 Program za pokretanje socijalnih preduzeća za teže zapošljive kategorije	Povećano samozapošljavanje za teže zapošljive kategorije	Broj novootvorenih socijalnih preduzeća Žene/muškarci	APV Kancelarija za inkluziju Roma UNDP NSZ Ministarstvo za rad, zapošljavanje i socijalnu politiku	Budžet RS Budžet APV Projektno finansiranje	
3.2. Zapošljavanje osoba sa invaliditetom						
	3.2.1. Posredovanje uz procenu radne sposobnosti	Izrada plana profesionalne rehabilitacije OSI	Broj OSI procenjene radne sposobnosti Broj zaposlenih OSI Žene/muškarci	NSZ	Budžet RS Budžet APV	
3.3. Zapošljavanje žena						
	3.3.1. Program za podsticanje novog zapošljavanja	Povećano zapošljavanje žena	Broj novih radnih mesta na kojima se zapošljavaju žene	NSZ	Budžet RS Budžet APV	
	3.3.2. Podsticanje samozapošljavanja sa posebnim programima za urbano i ruralno preduzetništvo	Povećano samozapošljavanje žena	Broj novootvorenih firmi kojima su osnivači žene	NSZ	Budžet RS Budžet APV	

3.4. Zapošljavanje mladih

	3.4.1. Podrška samozapošljavanju mladih	Povećano samozapošljavanje mladih	Broj novootvorenih firmi kojima su osnivači mladi Žene/muškarci	NSZ	Budžet RS Budžet APV Projektno finansiranje	
	3.4.2. Obuke za tržište rada za mlade nezaposlene bez kvalifikacije	Mladi sa kvalifikacijama na tržištu rada	Broj zaposlenih mladih Žene/muškarci	NSZ RRA	Budžet RS Budžet APV	

3.5. Zapošljavanje lica starijih od 45 godina života

	3.5.1. Subvencije poslodavcima za zapošljavanje na novootvorenim radnim mestima	Povećano zapošljavanje	Broj novih radnih mesta Žene/muškarci	NSZ	Budžet RS Budžet APV Budžet grada Subotice – putem subvencionisanja poslodavaca za otvaranje novih radnih mesta	
	3.5.2. Subvencija za samozapošljavanje	Povećano samozapošljavanje	Broj novoosnovanih firmi Broj lica koja su pokrenula sopstveni posao Žene/muškarci	NSZ	Budžet RS Budžet APV	

4. JA ANJE KAPACITETA LOKALNIH SUBJEKATA ZAPOŠLJAVANJA

4.1. Ja anje kapaciteta Lokalnog saveta za zapošljavanje (u daljem tekstu LSZ) sa ciljem održivosti

	4.1.1. Izgradnja tima, podizanje i održanje motivacije, unapre enje komunikacionih, upravlja kih i organizacionih sposobnosti i lobiranje	Organizovan, motivisani, timski orijentisan LSZ	Broj sastanaka LSZ Broj i vrsta preduzetih akcija u oblasti zapošljavanja	NSZ RRA OCD Otvoreni univerzitet	Projektno finansiranje	
--	---	---	--	---	------------------------	--

4.2 Ja anje internih kapaciteta Privredne komore, Udruženja preduzetnika i NSZ

	4.2.1. Unapre ivanje znanja i veština poslodavaca za rad sa osobama sa invaliditetom	Senzibilisani, edukovani poslodavci za radno angažovanje OSI	Broj instruktivnih seminara za rad sa osobama sa invaliditetom	LSZ	Projektno finansiranje	
--	--	--	--	-----	------------------------	--

	4.2.2. Ja anje integrisanosti klastera i drugih udruženja kroz osposobljavanje za efikasniji tržišni nastup njihovih lanova	Unapre ena saradnja lanova klastera i udruženja u nastupu na tržištu i prema resursima koje mogu zajedni ki da koriste	Ve i broj zajedni kih nastupa preduzetnika lanova klastera i udruženja na tržištu, pove anje njihovog plasmana robe i usluga na tržištu, primeri zajedni kog koriš enja resursa	GRAD SUBOTICA RRA RPK Subotica Udruženja Preduzetnika	Budžet RS Budžet APV Projektno finansiranje	
	4.2.3. Izgradnja tima, podizanje i održanje motivacije i razvoj poslovnih veština	Stru ni, motivisani i timski orijentisani zaposleni	Broj internih edukacija	NSZ RRA Otvoreni univerzitet, OCD	Projektno finansiranje	
	4.2.4. Senzibilizacija poslodavaca i njihovih udruženja za radno angažovanje predstavnika romske zajednice i teže zapošljivih kategorija	Senzibilisani donosioci odluka	Broj internih edukacija održanih od strane udruženja koja zastupaju ranjive kategorije	LSZ ECR OCD	Projektno finansiranje	